

**INOVOVANÝ ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ
PROGRAM PRE ŽIAKOV S TELESNÝM
POSTIHNUTÍM PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE
A NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE**

„Cesta za zdravím“

Názov ŠkVP: „Cesta za zdravím“

Stupeň vzdelania : primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie
Dĺžka štúdia: 9 ročná
Vyučovací jazyk: slovenský
Študijná forma: denná
Druh školy: štátna

Predkladateľ:

Názov školy: Základná škola pre žiakov s telesným postihnutím
Súčasťou ZŠ pre žiakov s telesným postihnutím sú aj triedy pre žiakov
s autizmom s mentálnym postihnutím a bez mentálneho postihnutia
Adresa: Budovateľská 1309, 093 01 Vranov nad Topľou
IČO: 17070244
Riaditeľ školy: PaedDr. Katarína Vasil'ová
Kordinátor
pre tvorbu ŠkVP: Mgr. Martina Kotvasová
Kontakty: email: zspretpadic@stonline.sk
www.zspretpadic.edupage.org
tel.: 057/4885141

Zriaďovateľ:

Názov: Okresný úrad Prešov
Adresa: Tarasa Ševčenka 11, 081 01 Prešov
Kontakty: tel.: 051/7462707

Platnosť dokumentu: od 01.09. 2016

PaedDr. Katarína Vasil'ová
riaditeľ školy

OBSAH

ÚVOD	5
1 CIELE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA	6
2 STUPEŇ VZDELANIA.....	8
3 PROFIL ABSOLVENTA	8
4 VZDELÁVACIE OBLASTI	12
5 VZDELÁVACIE ŠTANDARDY	20
6 RÁMCOVÝ UČEBNÝ PLÁN	21
7 ŠPECIFIKÁ VÝCHOVY A VZDELÁVANIA ŽIAKOV S TELESNÝM POSTIHNUTÍM	28
8 ORGANIZAČNÉ PODMIENKY NA VÝCHOVU A VZDELÁVANIE.....	36
9 POVINNÉ PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA.....	39
10 POVINNÉ MATERIÁLNO-TECHNICKÉ A PRIESTOROVÉ ZABEZPEČENIE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA	39
11 PODMIENKY NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA PRI VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ	42
12 ZÁSADY A PODMIENKY PRE VYPRACOVANIE ŠKOLSKÝCH VZDELÁVACÍCH PROGRAMOV.....	43
13 HODNOTENIE VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍCH VÝSLEDKOV ŽIAKOV	43

Záznamy o platnosti a revidovaní školského vzdelávacieho programu v ZŠ pre žiakov s telesným postihnutím

PLATNOSŤ ŠKVP Dátum	Revidovanie ŠKVP Dátum	ZAZNAMENÁVANIE INOVÁCIÍ ZMENY, ÚPRAVY
1.09.2016	1.10.2016	1. zmeny navýšených hodín v 6. ročníku ZŠ pre žiakov s TP 2. V školskom roku 2016/2017 sa inovuje ŠVP pre 6. ročník ZŠ pre žiakov s TP, nakoľko iné ročníky nemáme otvorené.

2016/2017 – zmeny navýšených hodín:

Prípravný ročník

1. ročník
2. ročník
3. ročník
4. ročník
5. ročník
6. ročník
7. ročník
8. ročník
9. ročník

1. zmeny navýšených hodín v 6. ročníku ZŠ pre žiakov s TP:

- navýšenie o 4 vyučovacie hodiny: 1h SJL, 1h MAT, 1h VYV, 1h ZTV.

Navýšené hodiny využívame na upevňovanie a opakovanie učiva.

ÚVOD

Školský vzdelávací program pre žiakov s telesným postihnutím vychádza zo Vzdelávacieho programu pre žiakov s telesným postihnutím pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie, Štátneho vzdelávacieho programu primárne vzdelávanie – 1. stupeň základnej školy a Štátneho vzdelávacieho programu nižšie stredné vzdelávanie – 2. stupeň základnej školy.

Základná škola pre žiakov s telesným postihnutím zabezpečuje primárne a nižšie stredné vzdelávanie podľa vzdelávacích programov pre žiakov bežnej ZŠ a pre žiakov s telesným postihnutím, žiakov chorých a zdravotne oslabených. Žiaci s telesným postihnutím plnia rovnaké ciele výchovy a vzdelávania ako žiaci bežných základných škôl na primárnom stupni vzdelávania a na nižšom sekundárnom stupni vzdelávania.

Základná škola pre žiakov s TP je jednou z organizačných zložiek Spojenej školy, Budovateľská 1309, Vranov nad Topľou, ktorej zriaďovateľom je od 1.9.1993 bývalý Krajský školský úrad v Prešove, (v súčasnosti Okresný úrad Prešov).

Spojená škola, Budovateľská 1309, Vranov nad Topľou s organizačnými zložkami základná škola pre žiakov s telesným postihnutím, špeciálna základná škola pre žiakov s telesným postihnutím, praktická škola, špeciálna materská škola je samostatnou rozpočtovou organizáciou s právnou subjektivitou.

Spojená škola má aj dve elokované pracoviská: špeciálna materská škola a detašovaná trieda pri Vranovskej nemocnici a.s ako súčasť základnej školy pre žiakov s telesným postihnutím. Súčasťou základnej školy pre žiakov s telesným postihnutím sú triedy pre žiakov s autizmom.

Súčasťou SŠ je Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva, Školský klub detí a Výdajná školská jedáleň.

Charakteristika žiakov

Základná škola pre žiakov s telesným postihnutím poskytuje výchovu a vzdelávanie žiakom s telesným postihnutím a žiakom chorým a zdravotne oslabeným. V triedach tejto školy sú žiaci vzdelávaní podľa: **Štátneho vzdelávacieho programu pre žiakov s telesným postihnutím pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie;** a Školského vzdelávacieho programu - **Vzdelávací program pre žiakov s telesným postihnutím– primárne vzdelávanie /I.stupeň/; – nižšie stredné vzdelávanie /II.stupeň/;** Vzdelávací program vypracoval Štátny pedagogický ústav, ktorý schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 5. 5. 2016 pod číslom 2016-14674/20277:13-10F0 s platnosťou od 1. 9. 2016.

Školu navštevujú žiaci 1. a 2. stupňa vo veku od 6 do 16 rokov, ktorí majú telesné, alebo viacnásobné postihnutie, deti choré, alebo zdravotne oslabené. Pochádzajú z mesta Vranov nad Topľou a okolitých obcí Vranovského okresu.

Podmienkou prijatia žiaka do základnej školy pre žiakov s telesným postihnutím je odporúčanie všeobecného lekára pre deti a dorast na vzdelávanie v škole, písomná žiadosť rodiča alebo zákonného zástupcu, špeciálnopedagogická a psychologická diagnostika vykonaná v školskom zariadení výchovného poradenstva a prevencie, v ČŠPP.

Škola má dlhoročné skúsenosti s prácou s deťmi so zdravotným postihnutím a každoročne sa ich snaží skvalitňovať.

1 CIELE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

„CHCEME BYŤ ŠKOLOU, DO KTOREJ CHODIA DETI RADI“.

Usilujeme sa o školu rodinného a priateľského charakteru, kde sa budú dobre cítiť žiaci, učitelia, prevádzkoví zamestnanci školy a všetci, ktorí navštívia našu školu.

Dbáme o dodržiavanie týchto zásad:

- rešpektovanie osobnosti dieťaťa, jeho psychických a fyzických osobitostí,
- rešpektovanie druhu a stupňa postihnutia,
- vytváranie a udržiavanie neohrozeného školského prostredia,
- vytváranie materiálnych podmienok na vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením,
- komplexná prosociálnosť,
- vzájomná úspešná komunikácia, ktorá vedie k pripravenosti úspešne komunikovať s každým.

Ciele výchovy a vzdelávania predstavujú spoločný základ pre konkretizované predmetové ciele a špecifické ciele prierezových tém, ktoré sa majú vzdelávaním naplniť.

Na 1. stupni sa vyvážene venuje pozornosť nielen kognitívnym a intelektuálnym aspektom vzdelávania, ale rovnocenne aj sociálnemu a emocionálnemu rozvoju žiakov.

Uvedené hľadisko sa premieta do všeobecných cieľov vzdelávania:

- ✓ vytvárať u žiakov základy gramotností prostredníctvom rozvíjania kľúčových kompetencií;
- ✓ poskytovať každému žiakovi mnohostranné možnosti na vlastné objavovanie a skúmanie najbližšieho sociálneho, prírodného a kultúrneho prostredia;
- ✓ viesť žiakov k poznávaniu a postupnému využívaniu svojich individuálnych predpokladov a efektívnych spôsobov vlastného učenia sa;
- ✓ rozvíjať kognitívne schopnosti žiakov aktívnym riešením problémov samostatne aj v skupinách a vytvoriť tak u nich základy pre tvorivé a kritické myslenie;
- ✓ rozvíjať sociálne kompetencie a podporovať prosociálne správanie žiakov;
- ✓ viesť žiakov k zodpovednému aktívnemu prístupu k ochrane a upevňovaniu svojho zdravia;
- ✓ viesť žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí.

Vo vzdelávaní na druhom stupni základnej školy je potrebné najmä:

- ✓ rozvíjať u žiakov funkčnú gramotnosť a kritické myslenie;
- ✓ umožňovať každému žiakovi v rámci výučby nadobúdanie kompetencií vlastnou činnosťou a aktivitami zameranými aj na objavovanie a vytváranie nových významov;
- ✓ motivovať žiakov k zodpovednosti a záujmu o vlastné vzdelávacie výsledky prostredníctvom ich aktívneho zapojenia do procesu vzdelávania;
- ✓ viesť žiakov k využívaniu efektívnych stratégií učenia sa (učiť sa učiť);
- ✓ poskytovať každému žiakovi príležitosť objaviť a rozvinúť svoje schopnosti v súlade s

reálnymi možnosťami, aby tak získal podklad pre optimálne rozhodnutie os vojom ďalšom vzdelávaní;

- ✓ sprostredkovať dostatok príležitostí na osobnostný rozvoj každého žiaka;•rozvíjať u žiakov sociálne kompetencie s dôrazom na kultivovanú komunikáciu a spoluprácu;
- ✓ viesť žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí.

Žiaci s telesným postihnutím plnia rovnaké ciele výchovy a vzdelávania ako žiaci bežných základných škôl na primárnom stupni vzdelávania a na nižšom strednom stupni vzdelávania.

Strategickým cieľom školy je poskytnúť našim žiakom také vedomosti a zručnosti, aby sa mohli čo najviac a čo najsamostatnejšie začleniť do spoločnosti a do normálneho života. Aby mohli prežiť svoj život naplno a harmonicky, upevniť si sebavedomie a vytvoriť si vedomie vlastnej hodnoty, aby sa vnútorne vyrovnali so zdravotným postihnutím.

Školský vzdelávací program „Cesta za zdravím“ kladie dôraz na všestranný rozvoj osobnosti žiaka so zdravotným znevýhodnením, na rozvoj pozornosti, myslenia, predstavivosti, pamäte a orientácie v priestore. Na získanie pracovných a hygienických návykov podľa ich schopností a odstránenie alebo zmiernenie ich pohybového handicapu.

Ciele, ktoré si stanovila škola:

Činnosť v škole bude zameraná na:

- ✓ rozvoj slovnej zásoby, čitateľských a pisateľských zručností, rozvoj komunikačných schopností, aby sa vedeli orientovať v akejkoľvek komunikačnej situácii, vedeli sa vhodne vyjadrovať a svoje poznatky uplatňovať v praktickom živote,
- ✓ nápravu narušenej komunikačnej schopnosti logopédom,
- ✓ rozvoj jemnej a hrubej motoriky osvojovaním základných pracovných návykov a zručností, sebaobsluhy, používaním kompenzačných pomôcok,
- ✓ aplikáciu matematických vedomostí v bežných životných situáciách,
- ✓ vedenie k vytrvalosti a sústavnosti pri plnení úloh,
- ✓ výchovu osobnosti s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť zaujímajú významné miesto,
- ✓ dosiahnutie zvýšenej gramotnosti v oblasti IKT,
- ✓ na kvalitnú prípravu v cudzích jazykoch so zreteľom na možnosti školy, so zameraním na komunikatívnosť a s ohľadom na schopnosti jednotlivých žiakov
- ✓ vedenie žiakov k tolerancii a ohľaduplnosti k iným ľuďom, ich kultúram a duchovným hodnotám,
- ✓ zvýšenie účasti rodičov na daniach v škole, s cieľom nadviazať na domácu prípravu,
- ✓ posilnenie demokratickej klímy v škole,
- ✓ posilnenie voľnočasových aktivít.

Program primárneho vzdelávania je zostavený tak, aby zabezpečil hladký prechod žiaka z I. stupňa na II. stupeň prostredníctvom spolupráce učiteľov s rodinou a ČŠPP. Východiskom sú aktuálne skúsenosti žiaka, vedomosti, pojmy a záujmy, ktoré sú rozvíjané podľa jeho psychických a fyzických osobitostí a možností tak, aby sa dosiahol pevný základ pre jeho budúci úspech. Program je založený na princípe postupu od známeho k neznámemu pri nadobúdaní nových skúseností z pozorovania a zažitia aktivít a udalostí, ktoré sú spojené so životom dieťaťa a s jeho bezprostredným kultúrnym a prírodným prostredím. V tomto veku je pre deti dôležitá možnosť získať skúsenosti a zážitky vlastnými aktivitami, prostredníctvom

zážitkového učenia v skupine rovesníkov. Vedomosti a praktické zručnosti, ktoré žiak získa aby čo najlepšie využil v ďalšom štúdiu na strednej škole.

2 STUPEŇ VZDELANIA

Primárne vzdelávanie – 1. stupeň základnej školy.

Nižšie stredné vzdelávanie – 2. stupeň základnej školy.

Úspešným absolvovaním posledného ročníka vzdelávacieho programu Vzdelávacieho programu pre žiakov s telesným postihnutím pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie, Štátneho vzdelávacieho programu primárne vzdelávanie – 1. stupeň základnej školy žiak získa primárne vzdelanie. Na vysvedčení v štvrtom ročníku sa do doložky uvedie: „Žiak získal primárne vzdelanie“.

Úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu Vzdelávacieho programu pre žiakov s telesným postihnutím pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie, Štátneho vzdelávacieho programu nižšie stredné vzdelávanie – 2. stupeň základnej školy. Na vysvedčení sa do doložky uvedie: „Žiak získal nižšie stredné vzdelanie“.

Ak žiak ukončí plnenie povinnej školskej dochádzky v nižšom ročníku ako deviatom ročníku, na vysvedčení z príslušného ročníka sa mu do doložky uvedie: „Žiak získal primárne vzdelanie“.

Žiakovi so zdravotným znevýhodnením, ktorý sa vzdelával podľa individuálneho vzdelávacieho programu, sa v doložke vysvedčenia uvedie: „Bol(a) vzdelávaný(á) podľa individuálneho vzdelávacieho programu“. Ak sa v individuálnom vzdelávacom programe úpravy vzdelávania žiaka vzťahujú len k niektorým vyučovacím predmetom, v doložke vysvedčenia sa uvedie: „Bol(a) vzdelávaný(á) podľa individuálneho vzdelávacieho programu uplatňovaného v predmete (predmetoch) ...“. V doložke vysvedčenia žiaka so zdravotným znevýhodnením je možné uviesť aj ďalšie dôležité skutočnosti súvisiace s jeho vzdelávaním.

Žiakovi, ktorý ukončil vzdelávanie v základnej škole, sa na vysvedčení uvedie, koľko rokov povinnej školskej dochádzky splnil. V doložke sa uvedie: „Žiak splnil.....rokov povinnej školskej dochádzky“.

Žiaci základnej školy pre žiakov s TP sú hodnotení podľa **Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy, príloha číslo 2 k metodickému pokynu.**

3 PROFIL ABSOLVENTA

Profil absolventa primárneho vzdelávania zodpovedá profilu absolventa, ktorý je koncipovaný prostredníctvom kompetencií (spôsobilostí) pre bežné základné školy.

Profil absolventa nižšieho stredného stupňa základnej školy zodpovedá profilu absolventa, ktorý je koncipovaný prostredníctvom kompetencií (spôsobilostí) pre bežné základné školy.

Absolvent primárneho vzdelávania má osvojené základy čitateľskej, pisateľskej, matematickej, prírodovednej, kultúrnej a mediálnej gramotnosti, ktoré sa budú postupne rozvíjať v rámci nižšieho stredného stupňa vzdelávania.

Na veku primeranej úrovni disponuje nasledujúcimi kľúčovými kompetenciami:

- ✓ pozná a uplatňuje účinné techniky učenia sa;
- ✓ vyjadruje sa súvisle písomnou aj ústnou formou, v materinskom, štátnom jazyku;
- ✓ rozumie najzákladnejším slovným spojeniam v anglickom jazyku a dokáže ich používať;
- ✓ využíva základné matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách;
- ✓ vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri učení sa, pozná riziká spojené s využívaním internetu a médií;
- ✓ získa základy uplatňovania kritického myslenia pri práci s informáciami;
- ✓ dokáže aplikovať osvojené prírodovedné a spoločenskovedné poznatky vo svojej činnosti, v starostlivosti o seba a druhých;
- ✓ rozpozná v škole a vo svojom najbližšom okolí určitý problém, premýšľa o jeho príčinách a vie navrhnúť riešenie podľa svojich vedomostí a skúseností;
- ✓ váži si seba i druhých, dokáže ústretovo komunikovať a spolupracovať;
- ✓ správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám;
- ✓ má vzťah ku kultúrno-historickému dedičstvu, ľudovým tradíciám a umeniu, s ktorými sa stretáva vo svojom živote;
- ✓ dokáže byť tolerantný, snaží sa pochopiť druhého, pozná a toleruje jeho kultúru, tradície, spôsob života;
- ✓ uvedomuje si, že má svoje práva a povinnosti, rešpektuje práva iných.

K rozvoju kompetencií prispieva celý vzdelávací obsah, organizačné formy a metódy výučby, podnetné sociálno-emočné prostredie školy, rôzne aktivity uskutočňované v škole, ale aj v mimo vyučovacej a mimoškolskej činnosti.

Profil absolventa nižšieho stredného stupňa vzdelávania sa odvíja od kompetencií, ktoré žiak získal v procese vzdelávania a sebvzdelávania v rámci nižšieho stredného stupňa vzdelávania a iných rozvíjajúcich aktivít.

Absolvent nižšieho stredného vzdelávania disponuje nasledujúcimi základnými kompetenciami, ktoré vychádzajú zo vzdelávacích štandardov vyučovacích predmetov a špecifických cieľov prierezových tém na tomto stupni vzdelávania:

- ✓ pozná a uplatňuje efektívne techniky učenia sa a osvojovania si poznatkov;
- ✓ vyjadruje sa súvisle, výstižne a kultivovane písomnou aj ústnou formou;
- ✓ využíva cudzí jazyk na úrovni používateľa základov jazyka;
- ✓ používa matematické postupy a vedomosti pri riešení praktických problémov, je schopný aplikovať osvojené matematické modely logického a priestorového myslenia;
- ✓ používa informačné a komunikačné technológie pre potreby učenia sa a pre svoj život;
- ✓ vyhľadá a využije viaceré informácie a možnosti pri plánovaní úloh a riešení problémov s uplatnením zásad kritického myslenia;
- ✓ dokáže aplikovať osvojené poznatky a metódy prírodných vied vo svojom živote;
- ✓ uplatňuje osvojené základy pre efektívnu spoluprácu a komunikáciu v skupine;
- ✓ posúdi svoje silné a slabé stránky s ohľadom na svoje ďalšie vzdelávanie a budúce profesijné záujmy;

- ✓ chápe dôležitosť ochrany svojho zdravia a uprednostňuje základné princípy zdravého životného štýlu v každodennom živote;
- ✓ uvedomuje si význam kultúrneho dedičstva a umenia vo svojom živote a živote celej spoločnosti;
- ✓ prijíma rozmanitosť ako prirodzenú súčasť spoločnosti;
- ✓ pozná a uplatňuje svoje práva a rešpektuje práva iných;
- ✓ má predpoklady stať sa aktívnym občanom v národnom i globálnom kontexte.

Získané kompetencie žiaka menia svoju kvalitu (rozvíjajú sa) v priebehu jeho ďalšieho vzdelávania.

Absolvent primárneho vzdelávania a nižšieho stredného vzdelávania má **osvojené tieto kľúčové kompetencie:**

Sociálne komunikačné kompetencie:

- > vyjadruje sa súvislé, výstižne a kultivovane písomnou aj ústnou formou primerane svojmu zdravotnému postihnutiu,
- > dokáže určitý čas sústredene načúvať, reagovať, používať vhodné argumenty a vyjadriť svoj názor,
- > uplatňuje ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a s ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,
- > rozumie rôznym typom doterajších textov a bežne používaným prejavom neverbálnej komunikácie a dokáže na ne adekvátne reagovať,
- > na základnej úrovni využíva technické prostriedky medzi osobnej komunikácie,
- > rešpektuje kultúrnu rozmanitosť a preukazuje záujem o primeranú formu medzikultúrnej komunikácie,
- > v cudzích jazykoch je schopný na primeranej úrovni porozumieť hovorenému textu, uplatniť sa v osobnej konverzácii, ako aj tvoriť texty, týkajúce sa bežných životných situácií.

Kompetencie v oblasti matematického a prírodovedného myslenia:

- > schopnosť používať základné matematické myslenie na riešenie rôznych praktických problémov v každodenných situáciách a schopnosť (na rôznych úrovniach) používať matematické modely logického a priestorového myslenia a prezentácie (vzorce, modely) rozvíja si schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k systematizácii poznatkov.

Kompetencie v oblasti informačnej a komunikačnej technológie:

- > žiak vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri vyučovaní a učení sa,
- > ovláda základy potrebných počítačových aplikácií, vie používať kreslenie a písanie na počítači, dokáže komunikovať pomocou elektronických médií,
- > uvedomuje si rozdiel medzi reálnym a virtuálnym svetom,
- > rozumie príležitostiam a možným rizikám, ktoré sú spojené s využívaním internetu a mobilných telefónov.

Kompetencie učiť sa učiť sa:

- > získava schopnosť sebareflexie pri poznávaní svojich myšlienkových postupov,
- > na základe poskytovaných možností uplatňuje základy rôznych techník učenia sa a efektívne si osvojuje poznatky a študijné návyky,
- > vyberá a hodnotí získané informácie, spracováva ich a využíva vo svojom učení a v iných činnostiach, zlepšuje svoju vytrvalosť a iniciatívu, hodnotí svoj pokrok, akceptuje spätnú väzbu a uvedomuje si svoje rozvojové možnosti.

Kompetencie riešiť problémy:

- > vníma a sleduje problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí, vie rozoznať ozajstný problém, premýšľa o jeho príčinách a navrhne riešenie podľa svojich vedomostí a skúseností z danej oblasti,
- > pri riešení problémov hľadá a využíva rôzne informácie, skúša viaceré možnosti riešenia problému,
- > overuje správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikuje pri podobných alebo nových problémoch,
- > pokúša sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným (chápavým a spolupracujúcim) spôsobom.

Osobné, sociálne a občianske kompetencie:

- > vytvára si pozitívny sebaobraz, ktorý podporuje žiacku sebadôveru a sebarozvoj,
- > uvedomuje si vlastné potreby a aktívne využíva svoje možnosti,
- > uvedomuje si svoje silné a slabé stránky ako svoje rozvojové možnosti,
- > sústreďuje sa na kvalitu a vhodnosť svojho výberu voľných činností, aktívne si chráni svoje fyzické a duševné zdravie,
- > kontroluje vlastné konanie (vrátane násilných a sebazničujúcich modelov konania) a vie odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov,
- > uvedomuje si svoje práva a povinnosti a aktívne ich realizuje,
- > účinne spolupracuje v skupine, podieľa sa na vytváraní triednych a celoškolských pravidiel, je zodpovedný a dodržiava dohody,

Kompetencie vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry:

- > dokáže sa vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti prostredníctvom umeleckých a iných vyjadrovacích prostriedkov,
- > dokáže pomenovať druhy umenia a ich hlavné nástroje a vyjadrovacie prostriedky (na úrovni primárneho vzdelávania),
- > uvedomuje si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote,
- > cení si a rešpektuje kultúrno-historické dedičstvo a ľudové tradície,
- > pozná základné pravidlá, normy a zvyky súvisiace s úpravou zovňajšku človeka,

- > pozná pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- > správa sa kultúrne, kultivovane, primerane okolnostiam, situáciám, sociálnym pozíciám a rolovým funkciám,
- > je tolerantný a empatický k prejavom iných kultúr.

4 VZDELÁVACIE OBLASTI

Vzdelávacie oblasti pre 1. a 2. stupeň základnej školy pre žiakov s telesným postihnutím sú:

- ✓ Jazyk a komunikácia
- ✓ Matematika a práca s informáciami
- ✓ Človek a príroda
- ✓ Človek a spoločnosť
- ✓ Človek a hodnoty
- ✓ Človek a svet práce
- ✓ Umenie a kultúra
- ✓ Špeciálnopedagogická podpora

Pre žiakov s telesným postihnutím je do vzdelávacích oblastí začlenená oblasť **ŠPECIÁLNOPELAGOGICKÁ PODPORA**, ktorá zahŕňa **špecifické vyučovacie predmety**.

Špecifické vyučovacie predmety sú povinné. V prípade, ak poradenské zariadenie odporučí, že konkrétny žiak nepotrebuje niektorý zo špecifických vyučovacích predmetov, musí o tom vydať písomné vyjadrenie, ktoré škola vedie ako prílohu v Návrhu na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Hodiny určené na výučbu daného špecifického vyučovacieho predmetu, ktorý podľa vyjadrenia poradenského zariadenia žiak/žiaci nepotrebuje, sa použijú na:

- a) posilnenie výučby iných špecifických vyučovacích predmetov,
- b) posilnenie vyučovacích predmetov, na ktorých žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami nemôže napredovať v rámci bežných vyučovacích hodín a ktorý postupuje podľa individuálneho vzdelávacieho programu,
- c) vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah predmetov zaradených do vzdelávacieho programu.

Na primárnom stupni vzdelávania sú do tejto vzdelávacej oblasti zaradené dva špecifické vyučovacie predmety: 1) **rozvíjanie komunikačnej schopnosti a grafomotorických**

zručností

2) **rozvíjanie pohybových zručností.**

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti a grafomotorických zručností – cieľom špecifického vyučovacieho predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti a grafomotorických zručností je - dosiahnutie takej úrovne komunikácie, ktorá umožní žiakovi zvládnuť obsah učiva pre prípravný až 4. ročník základnej školy, – rozvíjanie grafických zručností a rozvoj jemnej motoriky na uľahčenie osvojovania písania podľa individuálnych možností žiaka s telesným postihnutím. Špecifický predmet sa taktiež zameriava na skvalitňovanie zrkovného,

sluchového a hmatového vnímania, rozvíjanie poznávacích a vyjadrovacích schopností, vedie žiakov k samostatnej, kultivovanej, tvorivej, plynulej a zrozumiteľnej komunikácii. Rozvíjanie komunikačnej schopnosti a grafomotorických zručností má pripraviť žiakov s telesným postihnutím na to, aby sa v rámci svojej diagnózy, schopností a možností dokázali vyjadrovať ústnou i písomnou formou, boli spôsobilí získavať informácie od iných ľudí priamo, pomocou oznamovacích prostriedkov či multimédií. Aby sa dokázali orientovať a reagovať v bežnom prostredí pomocou verbálnej i neverbálnej komunikácie a ľahšie sa tak začlenili do spoločnosti.

Rozvíjanie pohybových zručností – cieľom špecifického vyučovacieho predmetu rozvíjanie pohybových zručností je poskytnúť žiakom s telesným postihnutím možnosť v rámci svojho zdravotného obmedzenia získať základné pohybové zručnosti, zdokonaľiť správne držanie tela a koordináciu pohybov. Rozvíjať základné pohybové návyky, schopnosti a zručnosti. Cvičiť pohybovú pamäť a orientáciu v priestore. Prostredníctvom cvičenia napomáhať žiakom nadobudnúť a utvrdiť základné hygienické návyky, odolnosť a otužilosť organizmu a tým prispieť k celkovému upevňovaniu ich zdravia. Rozvíjanie pohybových zručností má pozitívne vplývať na celkový rozvoj osobnosti žiaka s telesným postihnutím, posilňovať jeho zdravotný stav a pozitívny vzťah k aktívnemu pohybu

Jazyk a komunikácia

Vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia tvoria učebné predmety zahrnuté do troch skupín, a to vyučovacie jazyky, druhý jazyk (slovenský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra, jazyk národnostnej menšiny a literatúra) a anglický jazyk. Spoločným menovateľom oblasti je jazyk, ktorý sa chápe ako potenciálny zdroj osobného a kultúrneho obohatenia človeka, ako nástroj myslenia a komunikácie a ako prostriedok vyjadrovania emócií. Vzdelávanie preto vedie k vnímaniu a postupnému osvojovaniu si jazyka ako bohatého mnohotvárneho prostriedku na získavanie a odovzdávanie informácií, k zvyšovaniu jazykovej kultúry ústnych i písomných jazykových prejavov žiakov a k rozvíjaniu čitateľských kompetencií zameraných na príjem textu (čítanie, deklamácia, počúvanie), jeho analýzu a hodnotenie. Špecifickou zložkou vyučovacích jazykov a druhého jazyka je literatúra, ktorej základom je postupné rozvíjanie čitateľských kompetencií od úrovne naivného čitateľa k čítaniu s porozumením.

Podstatou oblasti je súhrn predmetových kompetencií, ktoré umožňujú výrazne posilniť komunikačno-zážitkový model vyučovania a naopak oslabujú tendenciu obsiahnuť školskú podobu vedných disciplín.

Matematika a práca s informáciami

Matematika na 1. stupni základnej školy rozvíja u žiakov matematické myslenie, ktoré je potrebné pri riešení rôznych problémov v každodenných situáciách, pripravuje ich na samostatné získavanie a aplikáciu poznatkov. Na veku primeranej úrovni rozvíja logické a kritické myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémových úloh (aj v spolupráci v skupine) a overovať ich v praxi. Vedie k presnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie. Systematické základné vzdelanie v oblasti informatiky a využitia jej nástrojov umožní všetkým žiakom na 1. stupni získať základy digitálnej gramotnosti. Cieľom je zoznámiť sa s používaním počítača a možnosťami jeho využitia v každodennom živote. Prostredníctvom aplikácií primeraných veku žiaci získajú základné zručnosti v používaní počítača. Využitím vhodných tém z ostatných

predmetov sa zoznámia s možnosťami kreslenia, tréovania počítania, písania a ďalšími najtypickejšími druhmi aplikácií.

Človek a príroda

Vzdelávacia oblasť Človek a príroda obsahuje problematiku vzdelávania spojenú so skúmaním prírody. V tejto oblasti žiaci dostávajú príležitosť poznávať prírodu ako systém, ktorého súčasťou sú vzájomné premeny. Na takomto poznaní je založené aj pochopenie dôležitosti prírodnej rovnováhy pre existenciu živých sústav, vrátane človeka. Prírodovedné predmety svojím činnostným a bádateľským charakterom výučby umožňujú žiakom hlbšie porozumieť zákonitostiam prírodných procesov, a tým si uvedomovať aj užitočnosť prírodovedných poznatkov a ich aplikáciu v praktickom živote.

Cieľom vzdelávania prostredníctvom obsahu tejto oblasti je porozumieť prírodným aspektom vplývajúcim na život človeka a vedieť vysvetliť prírodné javy vo svojom okolí, zaujímať sa o prírodu a dianie v nej, získať informácie o prírode a jej zložkách nielen z rôznych zdrojov, ale najmä prostredníctvom vlastných pozorovaní a experimentov. Postupné objavovanie sveta žiakmi je predmetom prírodovedy, ale aj prvouky prostredníctvom jej prírodovednej časti.

Človek a spoločnosť

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť obsahuje problematiku spojenú s postupným utváraním predstáv o priestore (bezprostredné miesto života) a čase (ročné obdobie, historické obdobie). Žiaci sa oboznamujú so spoločenským prostredím. Všímajú si svoje okolie, ľudí, kultúru, históriu, a to všetko vo vzájomných väzbách. Vytvára sa v nich záujem o krásy prírody, aj ľudské diela v blízkom či vzdialenejšom okolí. V tomto veku sú žiaci prirodzene zvedaví, hľadajú príčiny fungovania spoločnosti. Postupné oboznamovanie sa so spoločenskými javmi sa realizuje spôsobom, ktorý u žiakov rozvíja aj procesúalnu stránku objavovania a skúmania. Dôležité je, aby žiak vnímal zmeny vo svojom okolí, pochopil ich a snažil sa ich vysvetliť. Výučba je postavená na pozorovaniach a výskumných aktivitách, ktorých cieľom je riešenie problémov na základe osobných skúseností žiakov a úrovne ich kognitívnych schopností. Vzdelávacie činnosti sú zamerané na podnecovanie zvedavosti a skúmanie javov v bezprostrednom okolí žiaka. Postupné objavovanie sveta žiakmi je predmetom nielen vlastivedy, ale aj prvouky (spoločenskovedná časť). Vytvorenie spoločného predmetu, spájajúceho prírodovednú a spoločenskovednú zložku, však podporuje také tematické aktivity, ktorých sa rozvíjajú vedomosti a spôsobilosti v oboch vzdelávacích oblastiach.

Človek a hodnoty

Hlavnou úlohou tejto vzdelávacej oblasti je aktívne sa podieľať na formovaní osobnosti žiakov s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, polupráca, prosociálnosť a univerzálne ľudské hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale účinne podporuje pochopenie a zvnútorňovanie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Obsah vzdelávacej oblasti Človek a hodnoty sa v primárnom vzdelávaní realizuje v povinne voliteľných vyučovacích predmetoch etická výchova alebo náboženská výchova/náboženstvo.

Predmet etická výchova sa zameriava na výchovu k prosociálnosti. Zvlášť dôležité na tomto stupni vzdelávania je venovať potrebný čas rozvíjaniu sebaúcty žiakov úcty k iným, rozvoju sociálnych zručností orientovaných na interpersonálne vzťahy žiakov a na zvyšovanie ich odolnosti voči negatívnym sociálno-patologickým, či amorálnym vplyvom, ktoré stále viac

zasahujú nižšie vekové kategórie žiakov.

Základným cieľom predmetu náboženská výchova/náboženstvo, je pomôcť žiakovi zodpovedne myslieť, emocionálne sa prejavovať a správať vzhľadom na osobne žité náboženstvo a vieru. Predmet napomáha rozvíjať vzťah k Bohu, reflektuje otázku významu sveta, zmyslu a hodnoty života a noriem konania človeka a dáva odpoveď na základe zjavenia a viery cirkvi. Umožňuje urobiť osobné rozhodnutia vo vzťahu k iným konfesiam a náboženstvám, podporuje pochopenie a toleranciu voči rozhodnutiam druhých. Motivuje k osobnému náboženskému životu ak zodpovednému konaniu v cirkvi a v spoločnosti.

Človek a svet práce

V primárnom vzdelávaní vzdelávacia oblasť obsahuje návrhy pracovných činností a pracovných postupov, ktorými sú žiaci vedení k získaniu základných zručností z rôznych oblastí ľudskej práce. Do vzdelávacej oblasti patrí vyučovací predmet pracovné vyučovanie, ktorý sa zameriava na vytváranie praktických pracovných návykov žiakov, čím sa dopĺňa ich základné vzdelanie. Žiaci sa tak stretávajú s dôležitou zložkou nevyhnutnou pre uplatnenie sa človeka v reálnom živote a na trhu práce. Spoznávajú a využívajú technické materiály, konštruujú, spoznávajú základy stravovania a prípravy jedál, ľudové tradície a remeslá, povolania a získavajú prvé skúsenosti zo sveta práce.

Umenie a kultúra

Vzdelávacia oblasť vytvára priestor pre pochopenie významu kultúry a umenia v živote človeka a spoločnosti. Učí žiaka vnímať a chápať hodnoty umenia, kultúry a kultúrnej tradície a vyjadrovať sa rôznymi umeleckými prostriedkami vizuálneho, dramatického, hudobného menia, písaného a hovoreného slova. Primerane veku formuje samostatné a zodpovedné postoje žiakov k súčasnej kultúrnej ponuke, rozvíja ich kritické myslenie najmä vo vzťahu k masmédiám. Prostredníctvom tematických celkov zameraných na kultúrnu tradíciu a dedičstvo sa žiak oboznamuje s kultúrnou tradíciou svojho regiónu, národa, krajiny, čím sa u neho rozvíja povedomie kultúrnej identity, ale súčasne aj interkultúrne kompetencie. V primárnom vzdelávaní je cieľom kontinuálne rozvíjať vrodené a prirodzené predpoklady žiakov a pozitívne stimulovať sklony k hravosti a spontánnosti. Obsah vzdelávacej oblasti je realizovaný prostredníctvom vyučovacích predmetov výtvarná a hudobná výchova. Výtvarná výchova vedie žiaka k spoznávaniu súčasného umeleckého vyjadrovania sveta, vizuálnej kultúry a kultúrnej tradície svojho regiónu, národa a krajiny. Obsah predmetu je členený do tematických celkov, ktoré kladú dôraz na rozvoj predstavivosti a fantázie, pozorovacích a vyjadrovacích schopností a zručností pri práci s nástrojmi a materiálmi. Prostredníctvom tvorivých výtvarných činností a aktivít žiak získava príležitosti na uplatnenie fantázie a predstavivosti, a tým aj priestor pre vlastnú sebarealizáciu. Hudobná výchova prostredníctvom hudobných činností rozvíja základné hudobné kompetencie žiaka a usiluje sa o vytvorenie kladného vzťahu k hudbe a hudobnému umeniu.

VYUČOVACIE PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE ŽIAKOV S TELESNÝM POSTIHNUTÍM PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE

VZDELÁVACIA OBLASŤ	VYUČOVACIE PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
	ANGLICKÝ JAZYK

MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	MATEMATIKA
	INFORMATIKA
ČLOVEK A PRÍRODA	PRVOUKA
	PRÍRODOVEDA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	VLASTIVEDA
ČLOVEK A HODNOTY	ETICKÁ VÝCHOVA/ NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/NÁBOŽENSTVO
ČLOVEK A SVET PRÁCE	PRACOVNÉ VYUČOVANIE
UMENIE A KULTÚRA	HUDOBNÁ VÝCHOVA
	VÝTVARNÁ VÝCHOVA
ŠPECIÁLNOPEDAGOGICKÁ PODPORA	ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNEJ SCHOPNOSTI A GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ
	ROZVÍJANIE POHYBOVÝCH ZRUČNOSTÍ

Na nižšom stupni stredného vzdelávania je do vzdelávacej oblasti **Špeciálnopedagogická podpora** zaradený špecifický vyučovaci predmet **zdravotná telesná výchova**.

Zdravotná telesná výchova svojim pôsobením prispieva k upevneniu optimálneho zdravotného stavu žiaka s telesným postihnutím, plní aj úlohu preventívnu, výchovnú, vzdelávaciu, sociálnu a psychologickú.

ZTV pozitívne ovplyvňuje:

- ✓ socializáciu žiaka,
- ✓ vytvára nové sociálne prostredie pre žiaka s TP a zvládanie vzťahov v ňom,
- ✓ podporuje vlastnú identitu žiaka,
- ✓ sebapoznávanie a sebahodnotenie žiaka,
- ✓ skvalitňovanie správania sa a psychických funkcií žiaka.

Obsah vzdelávania zdravotnej telesnej výchovy pre žiakov s telesným postihnutím sa skladá z nasledovných teoretických a praktických celkov:

➤ **Teoretické učivo** -sprostredkováva teoretické poznatky z telesnej výchovy a športu. Špeciálne učivo -tvorí základ vyučovania ZTV. Je to ucelený súbor cvičení, rôznych pohybových činností, ktoré svojim charakterom komplexne podporujú rozvoj motoriky, fyzickej zdatnosti, a sebaobsluhy. Napomáha skvalitňovaniu zdravotného stavu, podporuje rozvoj osobnosti žiaka s TP a pozitívne pôsobí na korekciu, resp. stabilizovanie rozsahu a prejavu zdravotného postihnutia.

➤ **Základné učivo** - vychádza z telesnej a športovej výchovy pre bežné základné školy s vylúčením nevhodných až kontraindikovaných (zakázaných) cvičení, činností, väzieb vo vzťahu k danému druhu zdravotného postihnutia. Tvoria ich poznatky a pohybové činnosti s cieľom, aby prispeli k vytvoreniu pozitívneho vzťahu žiaka k tejto činnosti a ich využívaniu vo voľnom čase, k vytvoreniu základnej predstavy o význame danej športovej a telovýchovnej disciplíny.

➤ **Výberové učivo** - v rámci tohto celku je cieľom poskytnúť žiakovi možnosť osvojiť si základy z niektorých športových disciplín, ako predpokladu pre budúcu športovú činnosť (záujmovú alebo aj perspektívne profesionálnu).

Vzhľadom na nehomogénosť žiakov v triede/jednotlivých skupinách z aspektu druhu a

stupňa telesného postihnutia, obsah vzdelávania tohto špecifického vyučovacieho predmetu nie je rozdelený do jednotlivých ročníkov.

Jazyk a komunikácia

Vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia tvoria vyučovacie predmety zahrnuté do troch skupín, a to vyučovacie jazyky, druhý jazyk (slovenský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra, jazyk národnostnej menšiny a literatúra) a cudzie jazyky. Spoločným menovateľom oblasti je jazyk, ktorý sa chápe ako potenciálny zdroj osobného a kultúrneho obohatenia človeka, ako nástroj myslenia a komunikácie a ako prostriedok vyjadrovania emócií. Vzdelávanie preto vedie k vnímaniu a postupnému osvojovaniu si jazyka ako bohatého mnohotvárneho prostriedku na získavanie a odovzdávanie informácií, k zvyšovaniu jazykovej kultúry ústnych i písomných jazykových prejavov žiakov a k rozvíjaniu čitateľských kompetencií zameraných na príjem textu (čítanie, deklamácia, počúvanie), jeho analýzu a hodnotenie.

Dobré zvládnutie jazykového učiva a najmä komunikačných kompetencií vytvára predpoklad na rozvinutie schopnosti úspešne sa uplatniť na trhu práce a v súkromnom živote, podporuje otvorenejší prístup k ľuďom, umožňuje poznávať odlišnosti v spôsobe života ľudí iných krajín a ich odlišné kultúrne tradície. Poskytuje prehĺbenie vedomostí a vzájomného medzinárodného porozumenia a tolerancie a vytvára podmienky na spoluprácu škôl na medzinárodných projektoch. Špecifickou zložkou vyučovacích jazykov a druhého jazyka je literatúra, ktorej základom je postupné rozvíjanie čitateľských kompetencií od úrovne naivného čitateľa k čítaniu s porozumením.

Podstatou oblasti je súhrn predmetových kompetencií, ktoré umožňujú výrazne posilniť komunikačno-zážitkový model vyučovania, a naopak oslabujú tendenciu obsiahnuť školskú podobu vedných disciplín.

Matematika a práca s informáciami

Vzdelávaciu oblasť Matematika a práca s informáciami, ktorú tvoria vyučovacie predmety matematika a informatika, je v rámci nižšieho stredného vzdelávania založená predovšetkým na aktívnych činnostiach (práca s objektmi, aplikácia poznatkov v reálnych situáciách). Poskytuje vedomosti a zručnosti potrebné v praktickom živote a umožňuje tak získavať matematickú gramotnosť. Rozvíja logické a kritické myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémových úloh (aj v spolupráci v skupine) a overovať ich v praxi. Učí tvoriť hypotézy a tvrdenia podložiť argumentmi. Vedie k presnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie. Rozvíja schopnosť žiakov používať prostriedky IKT k vyhľadávaniu, spracúvaniu a uloženiu informácií.

Človek a príroda

Vzdelávaciu oblasť Človek a príroda sa prioritne zameriava na rozvíjanie prírodovednej gramotnosti, ktorá je súčasťou základného vzdelania. Hlavným cieľom vzdelávania v oblasti prírodných vied je hlbšie pochopenie prírodných procesov, k čomu sa dospeje prostredníctvom cielených žiackych činností, v ktorých dominujú bádateľské aktivity. Pre všetky prírodovedné predmety je spoločným cieľom a úlohou budovanie spôsobilostí pre vedeckú prácu, a to najmä spôsobilosti pozorovania, vnímania časových a priestorových vzťahov medzi objektmi a javmi, klasifikácie, merania a predvídania. Dôležité je hľadanie zákonitých súvislostí medzi pozorovanými vlastnosťami prírodných objektov a javov, ktoré

nás obklopujú v každodennom živote a porozumenie ich podstate, čo si vyžaduje interdisciplinárny prístup, a preto aj úzku spoluprácu medzi predmetmi fyzika, chémia, biológia, geografia, ale aj matematika. Okrem rozvíjania pozitívneho vzťahu k prírodným vedám sú prírodovedné poznatky interpretované aj ako neoddeliteľná a nezastupiteľná súčasť kultúry ľudstva.

Človek a spoločnosť

Vzdelávaciu oblasť Človek a spoločnosť tvoria učebné predmety dejepis, geografia s jej humánnou zložkou a občianska náuka spolu s príslušnými témami, ktoré sú prítomné aj v iných vzdelávacích oblastiach. Cieľom tejto vzdelávacej oblasti je zoznámiť žiakov s vývojom ľudskej spoločnosti, s najvýznamnejšími spoločenskými javmi a procesmi, ktoré sa premietajú do každodenného života a vnímať svet integrujúco vo vzájomnom vzťahu medzi človekom a spoločnosťou v danom geografickom priestore. Poznanie minulosti svojho národa, ako aj národov Európy a sveta, oboznámenie sa so zemepisnými charakteristikami svojej vlasti a regiónov sveta a utváranie pozitívnych občianskych postojov je predpokladom získania občianskych kompetencií, ktoré patria ku kľúčovým vo vzdelávaní. Žiaci cez poznanie najbližšieho prostredia (rodina, škola), ktorého sú súčasťou, získavajú funkčné znalosti a spôsobilosti o svojom najbližšom spoločenskom prostredí, o miestnej obci, regióne i o ostatných regiónoch Slovenska. Žiaci sú vedení k pochopeniu vlastného miesta a úlohy v spoločnosti, ako aj k tomu, aby svojimi postojmi a konaním prejavovali občiansku aktivitu, zodpovednosť k sebe, svojim blízkym a krajine, v ktorej žijú.

Vzdelávacia oblasť otvára priestor na kultivovanie individuálnych a spoločenských kompetencií. Učí vidieť veci a javy vo vzájomných súvislostiach, ponúka argumenty, inšpiruje k tvorivému riešeniu otázok a prispieva ku kritickému mysleniu žiakov. Súčasne rozvíja a upevňuje vedomie príslušnosti k európskemu civilizačnému a kultúrnemu prostrediu. Centrálnou kategóriou vzdelávacej oblasti je rozvíjanie, korigovanie a kultivovanie historického vedomia žiakov z potrieb prítomnosti, k čomu prispievajú všetky tri vyučovacie predmety, ktoré ju vytvárajú. Aj preto kľúčovú úlohu zohrávajú medzipredmetové vzťahy, ktoré treba kontinuálne metodicky aplikovať v podobe prierezových modelov vo výučbe jednotlivých predmetov.

Človek a hodnoty

Hlavnou úlohou tejto vzdelávacej oblasti je aktívne sa podieľať na formovaní osobnosti žiakov s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a univerzálne ľudské hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zároveň podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život, pre vytváranie harmonických a stabilných vzťahov v rôznych sociálnych skupinách – v rodine, na pracovisku, v spoločnosti. Obsah vzdelávacej oblasti sa realizuje v povinne voliteľných učebných predmetoch etická výchova a náboženská výchova/náboženstvo. Predmet etická výchova sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Zvlášť dôležité je rozvíjať sebaúctu a úctu k iným, interpersonálne sociálne zručnosti a zvyšovať odolnosť žiakov voči negatívnym sociálno-patologickým či amorálnym vplyvom. Základným cieľom predmetu náboženská výchova/náboženstvo je pomôcť žiakovi zodpovedne myslieť, emocionálne sa prejavovať a správať vzhľadom na osobne žité náboženstvo a vieru. Predmet napomáha rozvíjať vzťah k Bohu, reflektuje otázku významu sveta, zmyslu a hodnoty života a noriem konania človeka a

dáva odpoveď na základe zjavenia a viery cirkvi. Umožňuje urobiť osobné rozhodnutia vo vzťahu k iným konfesiam a náboženstvám, podporuje pochopenie a toleranciu voči rozhodnutiam druhých. Motivuje k osobnému náboženskému životu ak zodpovednému konaniu v cirkvi a v spoločnosti.

Človek a svet práce

Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce zahŕňa návrhy širokého spektra pracovných činností a technológií, ktorými sú žiaci vedení k získaniu psychomotorických zručností a poznatkov z rôznych oblastí reálneho života a sveta práce. Predmet technika je zameraný na zložitejšie pracovné činnosti a technológie, na samostatnú a tímovú prácu žiakov. Žiaci sú vedení k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach. Spoznávajú trh práce aj z hľadiska ich budúcej profesijnej orientácie. Prichádzajú do priameho kontaktu s technikou v jej rozmanitých podobách a v širších súvislostiach. Predmet poskytuje žiakom priestor a príležitosť na primeraný rozvoj ich tvorivého technického myslenia. Obsah je zameraný na budovanie vzťahu žiakov k technike, k jej bezpečnému používaniu a k bezpečnej práci s technikou. Žiaci spoznávajú reálne podmienky trhu práce, moderné stroje a zariadenia, funkciu základných bytových inštalácií. Sú vedení ku konštruovaniu a zhotovovaniu primeraných výrobkov a k poznaniu základných technických materiálov a technológií. Podľa svojich podmienok (materiálno-technických a personálno-odborných) škola môže v predmete technika vyučovať tematický celok ekonomika domácnosti, ktorý obsahuje témy :plánovanie a vedenie domácnosti, svet práce, domáce práce a údržba domácnosti, ručné práce, rodinná príprava, pestovateľské práce a chovateľstvo. Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce tak vhodne dopĺňa sústavu vzdelávacích oblastí o dôležitú zložku nevyhnutnú pre uplatnenie človeka v reálnom živote a v spoločnosti.

Umenie a kultúra

Obsah vzdelávacej oblasti je realizovaný prostredníctvom predmetov výtvarná výchova a hudobná výchova. Vzdelávacia oblasť vytvára priestor pre pochopenie významu kultúry a umenia v živote človeka a spoločnosti. Učí žiaka vnímať a chápať hodnoty umenia, kultúry a kultúrnej tradície a vyjadrovať sa rôznymi umeleckými prostriedkami vybraných médií vizuálneho, dramatického, hudobného umenia a písaného a hovoreného slova. Primerane veku formuje samostatné a zodpovedné postoje žiakov k súčasnej kultúrnej ponuke, rozvíja kritické myslenie najmä vo vzťahu k masmédiám. Obsah vzdelávacej oblasti tak prispieva k formovaniu vizuálnej, mediálnej, sluchovej, jazykovej a pohybovej gramotnosti a tvorivosti žiaka. Prostredníctvom tematických celkov zameraných na kultúrnu tradíciu a dedičstvo sa žiak oboznamuje s kultúrnou tradíciou svojho regiónu, národa a krajiny, čím sa rozvíja vedomie kultúrnej identity. Formujú sa multikulturálne a komunikačné kompetencie. Prostredníctvom tvorivých výtvarných činností a aktivít sú pre žiakov vytvorené príležitosti na uplatnenie fantázie a predstavivosti , a tým aj priestor na jeho sebarealizáciu. V tvorivých, umeleckých alebo hudobných činnostiach majú žiaci možnosť vyjadrovať svoje predstavy, a to vyjadrovacími formami(jazykom)jednotlivých umení. Výtvarná výchova vedie žiaka k spoznávaniu súčasného umeleckého vyjadrovania sveta, vizuálnej kultúry a kultúrnej tradície svojho regiónu, národa a krajiny. Obsah predmetu je členený do tematických celkov, ktoré kladú dôraz na rozvoj predstavivosti a fantázie, pozorovacích a vyjadrovacích schopností a zručností pri práci s vyjadrovacími prostriedkami vizuálnych umení. V tvorivom procese dochádza ku kvalitatívnej zmene, detskú spontánnosť postupne nahrádza dospelý ekvivalent – duchovná otvorenosť spojená s pribúdaním vedomej operatívnej a názorovej samostatnosti. Hudobná výchova prostredníctvom hudobných činností rozvíja základné hudobné

kompetencie žiaka a usiluje sa o vytvorenie kladného vzťahu k hudbe a hudobnému umeniu.

**VYUČOVACIE PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE ŽIAKOV S
TELESNÝM POSTIHNUTÍM PRE NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE**

VZDELÁVACIA OBLASŤ	VYUČOVACIE PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
	ANGLICKÝ JAZYK
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	MATEMATIKA
	INFORMATIKA
ČLOVEK A PRÍRODA	FYZIKA
	CHÉMIA
	BIOLÓGIA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	DEJEPIS
	GEOGRAFIA
	OBČIANSKA NÁUKA
ČLOVEK A HODNOTY	ETICKÁ VÝCHOVA/ NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/NÁBOŽENSTVO
ČLOVEK A SVET PRÁCE	TECHNIKA
UMENIE A KULTÚRA	HUDOBNÁ VÝCHOVA
	VÝTVARNÁ VÝCHOVA
ŠPECIÁLNOPEDAGOGICKÁ PODPORA	ZDRAVOTNÁ TELESNÁ VÝCHOVA

5 VZDELÁVACIE ŠTANDARDY

Vzdelávacie štandardy vymedzujú požiadavky, ktoré majú žiaci splniť v rámci konkrétneho časového intervalu –ročníka, stupňa. Tieto požiadavky sú formulované ako kompetencie, v ktorých sú obsiahnuté vedomosti, zručnosti, postoje a hodnoty v kontexte vymedzeného obsahu vzdelávania. Stanovené štandardy si učitelia môžu viac špecifikovať s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti svojich žiakov. Vzdelávacie štandardy treba chápať v tom zmysle, že žiak nemá byť pasívnym aktérom výučby a konzumentom hotových poznatkov, ktoré si má len zapamätať a následne reprodukovat', ale aj vytvárať ich v aktívnej činnosti.

Vzdelávacie štandardy pre žiakov s telesným postihnutím sú rovnaké ako pre žiakov bez zdravotného znevýhodnenia. Plnenie výkonového štandardu je však ovplyvnené druhom a stupňom telesného postihnutia žiaka.

Plnenie jednotlivých výkonov vzdelávacieho štandardu v školách so zdravotným znevýhodnením sa nevyžaduje, ich prípadné plnenie v konkrétnom vyučovacom predmete je zaznamenané v zápisnici z pedagogickej rady.

6 RÁMCOVÝ UČEBNÝ PLÁN

Špecifikom základnej školy pre žiakov s TP je to, že kladieme dôraz na rozvoj psychomotorických zručností, sebaobslužných a hygienických návykov, aby sa žiak v rámci svojho postihnutia mohol čo najlepšie začleniť do spoločnosti. Snažíme sa o zlepšenie jeho zdravotného stavu a aby nedošlo k jeho regresu. Počas výchovno-vzdelávacieho procesu špeciálny pedagóg rešpektuje momentálny zdravotný stav žiaka, pracovné tempo prispôbuje postihnutiu, uplatňuje individuálny prístup a dbá na relaxačné chvíľky.

Rámcový učebný plán v školskom roku 2016/2017

Rámcový učebný plán pre žiakov s telesným postihnutím pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Ročník Primárne vzdelávanie					Ročník Nižšie stredné vzdelávanie						
		prípravny	1.	2.	3.	4.	Σ	5.	6.	7.	8.	9.	Σ
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	5	9	8	7	7	36	5	5	4	5	5	24
	anglický jazyk				3	3	6	3	3	3	3	3	15
Matematika a práca s informáciami	matematika	4	4	4	4	4	20	4	4	4	4	5	21
	informatika				1	1	2	1	1	1	1		4
Človek a príroda	prvouka		1	2			3						
	prírodoveda				1	2	3						
	fyzika							2	1	2	1	6	
	chémia								2	2	1	5	
	biológia							2	1	2	1	7	
Človek a spoločnosť	vlastiveda				1	2	3						
	dejepis							1	1	1	2	6	
	geografia							2	1	1	1	6	
	občianska náuka								1	1	1	4	
Človek a hodnoty	etická výchova / náboženská výchova		1	1	1	1	4	1	1	1	1	5	
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie	1			1	1	3						
	technika							1	1	1	1	5	
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1	1	1	1	1	5	1	1	1	1	4	
	výtvarná výchova	2	2	2	1	1	8	1	1	1	1	5	
Špeciálnopedagogická podpora	Rozvíjanie komunikačnej schopnosti a grafomotorických zručností	3	3	2	2	2	12						
	rozvíjanie pohybových zručností	2	2	2	2	2	10						
	zdravotná telesná výchova							2	2	2	2	10	
základ		18	23	22	25	27	115	24	25	26	27	25	127
Voliteľné (disponibilné) hodiny		2	1	1	1	1	6	3	4	4	3	5	19
Spolu:		20	24	23	26	28	121	27	29	30	30	30	146

Voliteľnými /disponibilnými/ hodinami posilňujeme predmety, v ktorých sa zameriavame na opakovanie a upevňovanie preberaného učiva, prehĺbenie poznatkov, prípadne na precvičovanie motoriky.

Poznámky

1. Vyučovacia hodina má 45 minút v tomto rozdelení učebného plánu. S prihliadnutím na osobitosti žiakov so zdravotným znevýhodnením a počtu žiakov v triedach môže škola uplatňovať aj iné spôsoby organizácie vyučovania.

2. Vo vyučovacom predmete technika riaditeľ školy zohľadní možnosti žiakov, personálno-odborné a materiálno-technické podmienky školy tak, aby v každom ročníku boli zastúpené témy tematických celkov Technika a Ekonomika domácnosti.

3. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na dotvorenie školského vzdelávacieho programu.

Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť na:

- ✓ opakovanie a upevňovanie učiva;
- ✓ vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu;
- ✓ vyučovacie predmety, ktoré si škola sama zvolí a sama si pripraví ich obsah, vrátane predmetov vytvárajúcich profiláciu školy a experimentálne overených inovačných programov zavedených do vyučovacej praxe;
- ✓ vyučovacie predmety, ktorých obsah je doplnením vyučovacieho predmetu pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorí nemôžu napredovať v rámci bežných vyučovacích hodín a ktorí postupujú podľa individuálnych vzdelávacích programov.

4. Pri prestupe žiaka prijímajúca škola v prípade zistených odlišností zohľadní žiakovi ich kompenzáciu spravidla v priebehu jedného školského roku.

Prierezové témy:

Prierezové témy sú začlenené do predmetov podľa svojho obsahu a uvedené sú v učebných osnovách jednotlivých predmetov. Učiteľ zváži zaradenie jednotlivých prierezových tém, podľa predmetu, zloženia triedy a vhodnosti. Ide o nasledovné prierezové témy:

- *OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ /OSR/*
- *ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA /ENV/*
- *VÝCHOVA K MANŽELSTVU A RODIČOVSTVU /VMR/*
- *MEDIÁLNA VÝCHOVA /MDV/*
- *MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA /MUV/*
- *DOPRAVNÁ VÝCHOVA /DOV/*
- *OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA /OZO/*
- *REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ LUDOVÁ KULTÚRA /RLK/*
- *TVORBA PROJEKTOV A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI /TBZ/*
- *VÝCHOVA K LUDSKÝM PRÁVAM /VLV/*
- *FINANČNÁ GRAMOTNOSŤ /FIG/*

- . GLOBÁLNE VZDELÁVANIE /GV/
- . DROGY

Osobnostný a sociálny rozvoj (OSR)

Prierezová téma Osobnostný a sociálny rozvoj má nadpredmetový charakter, prelína sa celým vzdelávaním. Jej hlavným cieľom je rozvíjať osobnosť žiakov predovšetkým v oblasti postojov a hodnôt. Prostredníctvom nej sa zároveň s vedomostným rozvojom žiakov cielene rozvíjajú aj ich osobné asociálne kompetencie. Umožňuje žiakom rozmyšľať o sebe, o svojom živote, vzťahoch s ľuďmi a smerovaní v budúcnosti. Vede ich k uplatňovaniu svojich práv a tiež k rešpektovaniu názorov, potrieb a práv ostatných. Usmerňuje ich vtom, ako chrániť svoje zdravie a odolávať rizikám. Pri správnom uplatňovaní významne prispieva k pozitívnej sociálnej klíme školy a dobrým vzťahom medzi pedagógmi a žiakmi.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- ✓ porozumel sebe a iným;
- ✓ optimálne usmerňoval vlastné správanie a prejavovanie emócií;
- ✓ uprednostňoval priateľské vzťahy v triede i mimo nej;
- ✓ osvojil si, využíval a ďalej rozvíjal zručnosti komunikácie a vzájomnej spolupráce;
- ✓ nadobudol základné prezentačné zručnosti osvojené na základe postupného spoznania svojich predpokladov a uplatňoval ich pri prezentácii seba a svojej práce;
- ✓ získal a uplatňoval základné sociálne zručnosti pre optimálne riešenie rôznych situácií;
- ✓ rešpektoval rôzne typy ľudí, ich názory a prístupy k riešeniu problémov;
- ✓ uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom živote.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu /VMR/

Dôležitou súčasťou osobnostného rozvoja žiakov je príprava na zodpovedné medziludské vzťahy, manželstvo a rodičovstvo. Prierezová téma Výchova k manželstvu a rodičovstvu je zameraná na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Pri realizácii tém je nevyhnutné vychádzať zo životnej reality žiakov v konkrétnej triede, ich veku, zrelosti, vývinového štádia. Podmienkou je taktný a citlivý prístup pedagóga. Škola môže využiť aj pomoc alebo služby relevantných odborníkov.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- ✓ osvojil základné poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin jeho osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti;
- ✓ získal základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medziludských vzťahov;
- ✓ uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania
- ✓ vo svojom (každodennom) živote.

Environmentálna výchova /ENV/

Environmentálna výchova sa ako prierezová téma prelína všetkými predmetmi, ale najmä prvoukou, prírodovedou, vlastivedou, pracovným vyučovaním, etickou výchovou. Umožňuje žiakom získať vedomosti, zručnosti, postoje a návyky k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia, ktoré sú dôležité pre trvalo udržateľný život na Zemi. Vede ich na veku primeranej úrovni ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov človeka, organizmov a životného prostredia. Dôležité je, aby žiaci získali vedomosti, ale aj zručnosti, ktorými môžu

pomáhať životnému prostrediu jednoduchými (primeranými a vhodnými) činnosťami – chrániť rastliny, mať kladný vzťah k domácim zvieratám a pod.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- ✓ *osvojil a rešpektoval základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a ich životné prostredie;*
- ✓ *rozpoznal hlavné zmeny vo svojom okolí na základe pozorovania prírody;*
- ✓ *rozpoznal hlavné charakteristiky rôznych druhov životného prostredia;*
- ✓ *poznal a vyberal konkrétne možnosti smerujúce k ochrane a zlepšeniu svojho životného prostredia;*
- ✓ *podieľal sa aktívne na zvelaďovaní životného prostredia školy a jej okolia;*
- ✓ *správal sa šetrne k prírodným zdrojom, uskomnil sa v spotrebe, ktorá zaťažuje životné prostredie.*

Mediálna výchova /MDV/

Médiá predstavujú významný faktor, ktorý vplýva na vývin osobnosti a socializáciu detí. Stali sa integrálnou súčasťou ich života, pričom si neuvedomujú dostatočne ich vplyv. Hlavným cieľom Mediálnej výchovy je položiť základy mediálnej gramotnosti žiakov a postupne zvyšovať úroveň schopností kriticky prijímať, analyzovať, hodnotiť a komunikovať širokú škálu mediálnych obsahov. Mediálna výchova dáva žiakom príležitosť a priestor na základnú orientáciu v mediálnom svete, osvojenie si stratégie zaobchádzania s rôznymi druhmi médií, ako aj osvojenie si kritického a bezpečného prístupu pri ich využívaní na veku primeranej úrovni. Dôležitou úlohou mediálnej výchovy je vychádzať z bezprostredných skúseností žiakov s médiami a vytvoriť pre žiakov príležitosti na ich spracovanie. Dôraz sa kladie na rozvíjanie kritického myslenia; vhodnou metódou je spoločné skúmanie, analyzovanie a samostatné premýšľanie, pričom sa vychádza z konkrétnej reality žiakov v triede.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- ✓ *uvedomil význam a vplyv médií vo svojom živote a v spoločnosti;*
- ✓ *pochopil a rozlíšil pozitíva a negatíva využívania, vplyvu médií a ich produktov;*
- ✓ *osvojil zodpovedný prístup pri využívaní médií na komunikáciu a vytváranie vlastných mediálnych produktov;*
- ✓ *získal kritický odstup od mediálnych produktov a ich obsahov a rozpoznal mediálne spracovanú realitu;*
- ✓ *nadobudol základy zručností potrebných na využívanie médií.*

Multikulúrna výchova /MUV/

S aktuálnou realitou celosvetovej globálnej spoločnosti a s multikulúrnym charakterom slovenskej spoločnosti sa spájajú riziká predsudkov a stereotypov, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu či xenofóbie.

Žiaci sú každodenne vystavení rôznym kultúrnym vplyvom a dostávajú sa do kontaktu s príslušníkmi rôznych kultúr. Prostredníctvom spoznávania svojej kultúry a iných kultúr, histórie, zvykov a tradícií sa naučia rešpektovať tieto kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať. Pri realizácii Multikulúrnej výchovy sa odporúča využívať také didaktické postupy a metódy, ktoré neučia stierať medzi kultúrne rozdiely, ale pochopiť ich a akceptovať, ako aj rešpektovať ľudské práva.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- ✓ *rešpektoval prirodzenú rozmanitosť spoločnosti;*

- ✓ spoznával rozličné tradičné aj nové kultúry a subkultúry;
- ✓ akceptoval kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu;
- ✓ uplatňoval svoje práva a rešpektoval práva iných ľudí.

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra /RLK/

Prierezová téma *Regionálna výchova a ľudová kultúra* úzko súvisí s prierezovou témou *Multikultúrna výchova*, ale vo svojom obsahu sa ešte hlbšie zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenska. Poznanie svojho regiónu, jeho kultúrneho a prírodného bohatstva prispieva k formovaniu kultúrnej identity a postupnému rozvíjaniu historického vedomia žiakov. *Regionálna výchova a ľudová kultúra* má potenciál byť súčasťou obsahu všetkých povinných predmetov, najmä prvouky, prírodovedy, vlastivedy, slovenského jazyka a literatúry, výtvarnej výchovy, hudobnej výchovy a etickej výchovy, alebo sa môže realizovať prostredníctvom voliteľného vyučovacieho predmetu. Vhodnými formami sú tiež projekty, exkurzie, tematické vychádzky v regióne a pod. Vlastná realizácia prierezovej témy si vyžaduje zmeny aj v procesuálnej zložke výchovy a vzdelávania – vo vyučovacích metódach a organizačných formách.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, by žiak:

- ✓ rozširoval a rozvíjal svoje znalosti o historických, kultúrnych a prírodných hodnotách svojho regiónu;
- ✓ vytváral si pozitívny vzťah k svojmu bydlisku, obci, regiónu a krajine;
- ✓ rozvíjal svoju národnú a kultúrnu identitu.

Dopravná výchova /DOV/

Zámerom *Dopravnej výchovy – výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke* je pripraviť žiakov na bezpečný pohyb v cestnej premávke – ako chodcov alebo cyklistov. Výučba sa uskutočňuje najmä v rámci predmetov prvouka a vlastiveda, v objekte školy, na detskom dopravnom ihrisku alebo v bezpečných priestoroch v okolí školy.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- ✓ pochopil funkcie dopravy ako riadeného systému vymedzeného všeobecne záväznými právnymi predpismi na veku primeranej úrovni;
- ✓ osvojil si zásady, nadobudol spôsobilosti a praktické zručnosti bezpečného pohybu v cestnej premávke (chôdza, jazda na bicykli...);
- ✓ pochopil význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládol základné úlohy údržby bicykla;
- ✓ uvedomil si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky.

Ochrana života a zdravia /OZO/

Zámerom *prierezovej témy Ochrana života a zdravia* je viesť žiakov k ochrane svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov, zručností v sebaochrane, poskytovania pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života. Na veku primeranej úrovni integruje postoje, vedomosti a zručnosti žiakov zamerané na zdravý životný štýl a ochranu života a zdravia v mimoriadnych a nepredvídateľných situáciách. Realizuje prostredníctvom vyučovacích predmetov telesná a športová výchova, prvouka, prírodoveda, vlastiveda, výtvarná výchova, biológia, ako aj samostatných organizačných foriem vyučovania – didaktických hier, ktoré sa uskutočňujú v každom ročníku 1. stupňa raz ročne v trvaní 4 hodín a účelových cvičení, ktoré sa realizujú na 2. stupni 2 razy do roka v trvaní 5 hodín, spravidla na jeseň a jar.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- ✓ rozpoznal nebezpečné situácie ohrozujúce život a zdravie;
- ✓ osvojil si praktické zručnosti v sebaochrane;

- ✓ *pochopil dôležitosť poskytnutia pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života;*
- ✓ *vedel vhodne zareagovať v prípade potreby poskytnutia prvej pomoci;*
- ✓ *osvojil si základné činnosti súvisiace s pohybom a pobytom v prírode;*
- ✓ *rozvíja svoju telesnú zdatnosť a pohybovú výkonnosť v prírodných podmienkach.*

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti /TBZ/

Prierezová téma rozvíja u žiakov kompetencie tak, aby vedeli komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine.

Hlavným cieľom je, aby žiaci prostredníctvom vlastnej organizácie práce naučili sa riadiť seba, tím, vypracovať si harmonogram svojich prác, získavať potrebné informácie, spracovať ich, vedeli si hľadať aj problémy, ktoré treba riešiť, správne ich pomenovať, utvoriť hypotézu, overiť ju a pod.

Naučia sa prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií a ďalšie spôsobilosti, napríklad dokážu:

- ✓ vhodným spôsobom zareagovať v rôznych kontextových situáciách, nadviazať kontakt,
- ✓ zostaviť základné písomnosti osobnej agendy, poznajú ich funkciu, formálnu úpravu a vedia ju aplikovať,
- ✓ vytvoriť základné písomnosti osobnej agendy v elektronickej podobe,
- ✓ pri tvorbe osobnej agendy využiť nástroje IKT,
- ✓ identifikovať a popísať problém, podstatu javu,
- ✓ navrhnuť postup riešenia problému a spracovať algoritmus,
- ✓ získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,
- ✓ na základe získaných informácií formulovať jednoduché uzávery,
- ✓ na základe stanovených kritérií posúdiť rôzne riešenia a ich kvalitu,
- ✓ kultivovane prezentovať svoje produkty, názory,
- ✓ prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
- ✓ poznať základy jednoduchej argumentácie a vie ich použiť na obhájenie vlastného postoja,
- ✓ využívať rôzne typy prezentácií,
- ✓ aplikovať vhodnú formálnu štruktúru na prezentáciu výsledkov svojho výskumu
- ✓ proaktívne riadiť (zahŕňa zručnosti ako je plánovanie, organizovanie, riadenie, vedenie a poverovanie), prezentáciou predstaviť výsledky svojej práce širšej verejnosti,
- ✓ chápať a rešpektovať hodnoty duševného vlastníctva.

Výchova k ľudským právam /VLV/

Začleňujeme ju do jednotlivých učebných osnov všetkých predmetov. Cieľom výchovy a vzdelávania k ľudským právam v školách (a nielen v nich) je osvojiť si vedomosti a zručnosti, formovať postoje, ktoré sú dôležité na podporovanie ľudskej dôstojnosti, informovanej a nezávislej participácie na vývoji demokratickej spoločnosti a to v súlade s hodnotami, ako sú ľudské práva, rovnosť, pluralita a spravodlivosť.

Finančná gramotnosť /FIG/

Začleníme do jednotlivých učebných osnov všetkých predmetov – no najviac v predmete matematika. Finančnou gramotnosťou učíme žiakov využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Globálne vzdelávanie /GV/

Začleňujeme do jednotlivých učebných osnov všetkých predmetov – no najviac v predmete vlastiveda, prírodoveda, prírodopis, geografia, fyzika, matematika, výtvarná výchova, občianska výchova prevažne na 2.st. ZŠ.

Globálne vzdelávanie je vzdelávanie, ktoré zdôrazňuje globálny kontext v učení (sa). Prostredníctvom neho dochádza k zvyšovaniu povedomia o globálnych témach, ktoré sa týkajú každého jednotlivca, k rozvoju jeho kritického myslenia v týchto témach a k hlbšiemu porozumeniu oblastí a tém, ktoré sa týkajú celého sveta. Témy globálneho vzdelávania poskytujú priestor na zmenu postojov jednotlivca a posilňujú uvedomenie si svojej vlastnej úlohy vlastnej úlohy vo svete a spoločnosti. Motivuje ňou žiakov k zodpovednosti a k osvojeniu si hodnôt aktívneho globálneho človeka.

Drogy

Celosvetový, európsky a národný problém. Zaradením prierezovej témy sa snažíme žiakov vystríhať pred nebezpečenstvom požívania drog, omamných a psychotropných látok. Na riziká s ich užívaním, skvalitňovanie inštruktív, prevencie aby sme pomohli zredukovať škody napáchané drogami. Podstatnou je pre nás informovanosť a prístup k poznatkom, ktoré sa snažíme prezentovať naším žiakom vhodnou formou so zreteľom na individuálny prístup.

7 ŠPECIFIKÁ VÝCHOVY A VZDELÁVANIA ŽIAKOV S TELESNÝM POSTIHNUTÍM

Pri vzdelávaní žiakov s telesným postihnutím uplatňujeme v závislosti od zdravotného postihnutia tieto **špecifiká**:

- učiteľ má možnosť flexibilne *prispôbiť rozsah a štruktúru vyučovacej hodiny* zohľadňujúc momentálny psychický stav, správanie a potreby žiakov, ktoré sú dôsledkom ich zdravotného znevýhodnenia
- *individuálny prístup a tolerancia* – rešpektujeme nevyrovnané pracovné tempo, slabú koncentráciu pozornosti, zvýšenú unaviteľnosť žiakov, žiaci podľa potreby majú vypracované IVVP,
- *bezbariérová úprava prostredia* – aby žiak mohol byť čo najviac v škole samostatný v rámci premiestňovania sa v budove, dodržiavania hygienických návykov, sebaobsluhy,
- *úprava rozvrhu hodín* s ohľadom na stupeň zdravotného postihnutia,
- *miesto a spôsob sedenia v triede* – vhodne zvolená špeciálna polohovacia lavica/stoly s nastaviteľným sklonom a výškou pracovnej dosky, stoličky, hrušky, kreslá,
- *kompensácia alebo korekcia písma* v závislosti od úrovne grafomotoriky a jemnej motoriky sa formálne úpravy môžu týkať - potreby písať do pomocných liniek, písanie paličkovým písmom, či pomocou počítača, zväčšenia písma textu, členenie textu zadania úloh, úpravy riadkovania, zvýraznenia kľúčových slov v zadaniach,
- *pohybový režim* – pohybové aktivity zohľadňujúce indikácie a kontraindikácie určitých pohybov.

- *predĺžený časový limit na vykonanie zadaných úloh* – predĺžený čas je potrebný predovšetkým kvôli pomalšiemu tempu práce žiakov s TP a je určený aj na oddych, na chvíľkové prerušenie práce
- *Kompenzačné a špeciálne učebné pomôcky* – čiastočne vyrovnávajú obmedzenie žiakov s TP, sú určené podľa individuálnej potreby žiaka špeciálnym pedagógom alebo školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie, v starostlivosti ktorého sa žiak s TP nachádza.

Pre žiaka s TP je niekedy nevyhnutná „**asistencia**“ zameraná na:

- a) osobnú asistenciu – pomáha v orientácii v priestore, pri hygiene,
- b) technickú asistenciu – poverená osoba zodpovedá za funkčnosť technických pomôcok, ktoré žiak s TP používa počas výchovno-vzdelávacieho procesu.

Žiakovi s TP s narušenou komunikačnou schopnosťou (symptomatickou poruchou reči) poskytuje logopedickú intervenciu školský logopéd.

Obsah vzdelávania žiakov s TP vychádza zo vzdelávacieho programu pre žiakov s telesným postihnutím, ide najmä o **špecifické vyučovacie predmety: *Rozvíjanie komunikačnej schopnosti a grafomotorických zručností, Rozvíjanie pohybových zručností.***

Pri vzdelávaní žiaka s telesným postihnutím je dôležité, aby pedagóg, ktorý žiaka vzdeláva:

- ✓ akceptoval problémy žiaka spojené s jeho telesným postihnutím,
- ✓ rešpektoval špecifiká osobnosti žiaka s telesným postihnutím, dôkladne sa oboznámil s diagnózou a prognózou žiaka s telesným postihnutím,
- ✓ zohľadňoval špeciálno-pedagogické potreby žiaka, ktoré vyplývajú z jeho telesného postihnutia,
- ✓ rešpektoval správanie a prejavy žiaka spôsobené jeho telesným postihnutím,
- ✓ podporoval a primerane usmerňoval sebarealizáciu žiaka,
- ✓ povzbudzoval žiaka a vytváral podmienky a príležitosti pre jeho pozitívne hodnotenie,
- ✓ oslovoval ho rovnakým spôsobom ako ostatných spolužiakov,
- ✓ viedol žiaka k samostatnosti a primeranému sebahodnoteniu,
- ✓ kládol na žiaka primerané požiadavky, vyžadoval činnosti, ktoré môže s primeranou individuálnou pomocou učiteľa alebo spolužiakov zvládnuť,
- ✓ umiestnil žiaka v triede tak, aby mohol vnímať výklad učiteľa všetkými zmyslami,
- ✓ pri práci so žiakom používal vhodné učebné a kompenzačné pomôcky a učil ho s nimi pracovať aj samostatne,
- ✓ pravidelne informoval rodičov o činnosti a vzdelávacích výsledkoch žiaka

Okrem tradičných pedagogických metód bežne uplatňujeme aj ***špeciálnopedagogické metódy a postupy***. Pri vzdelávaní a výchove žiakov s telesným, mentálnym postihnutím používame aj alternatívne postupy, ktoré sú zväčša interdisciplinárne. Kombinujú sa poznatky a postupy z oblasti pedagogiky, psychológie, rehabilitácie, zdravotníctva a sociálnej práce.

Individuálne vzdelávanie

V základnej škole pre žiakov s telesným postihnutím sú žiaci vzdelávaní aj individuálne, v rozsahu 20 hodín týždenne, 2x4 hodiny týždenne alebo 3x4 hodiny týždenne zo zdravotných dôvodov na základe odporúčania lekára. Vyučujúci si v týždňových intervaloch striedajú dni tak, (napr. pondelok, stredu, piatok a v nasledujúcom týždni utorok a štvrtok), aby mohli žiakov učiť a primerane hodnotiť. Žiaci sa tak zúčastnia na všetkých vyučovacích predmetoch. Individuálne vzdelávaní žiaci vzhľadom k svojmu zdravotnému stavu majú možnosť v jednom dni aj na jednej vyučovacej hodine vystriedať viacero predmetov v blokovej vyučovaní. Títo žiaci postupujú podľa individuálneho vzdelávacieho programu (IVVP).

Individuálny výchovno-vzdelávací program (IVVP)

Dnes už vieme, že potreby žiakov so zdravotným postihnutím sa natoľko odlišujú od potrieb ostatných žiakov, že je nevyhnutné zamyslieť sa nad spôsobmi ich vzdelávania a vzdelávanie riešiť prostriedkami, ktoré sa viac či menej odlišujú od štandardných. Na zabezpečenie realizácie uvedenej úlohy slúžia individuálne výchovno-vzdelávacie programy.

Podľa IVVP prebieha vzdelávanie individuálne vzdelávaných žiakov, žiakov s telesným a viacnásobným postihnutím, žiakov s autizmom a žiakov, ktorým zdravotné znevýhodnenie neumožňuje vzdelávanie podľa vypracovaných učebných osnov daného ročníka.

IVVP rešpektuje špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiaka. Vyučujúci uplatňuje primeranosť nárokov na základe dispozícií žiaka, ktoré majú vplyv na prognózu jeho vývinu s cieľom zlepšovať jeho vedomosti, zručnosti a návyky a zvyšovať tým jeho šance na zlepšovanie kvality jeho života.

Obsah vzdelávania sa poníma ako podklad, ktorý má učiteľ tvorivo rozvíjať (rozširovať alebo redukovať) v závislosti od potenciálu a osobnostných vlastností každého žiaka. Môže sa stať, že stav žiaka si bude vyžadovať také tempo práce, ktoré nedovolí v priebehu jedného školského roka splniť ciele vyučovacieho predmetu príslušného ročníka.

V tom prípade sa v nasledujúcom ročníku, ak to vyžaduje charakter predmetu pre nadväznosť učiva, začne neprebratým učivom predchádzajúceho ročníka a nie učivom toho ročníka, do ktorého žiak postúpil. Z uvedeného vyplýva, že žiak s telesným, s viacnásobným postihnutím môže posledný ročník školskej dochádzky ukončiť aj učivom nižšieho ročníka.

Na tvorbe IVVP sa podieľa triedny učiteľ s vyučujúcimi jednotlivých predmetov, v prípade potreby aj špeciálny pedagóg ČŠPP. Oboznámený je s ním riaditeľ školy a zákonný zástupca žiaka.

Súčasťou IVVP je Individuálny vzdelávací plán (IVP), alebo úprava učebných osnov (UUO), ktorý majú žiaci vypracovaný pre jednotlivé vzdelávacie oblasti alebo vyučovacie predmety (napr. MAT, SJL, ZRT a iné). IVP vypracuje vyučujúci konkrétneho predmetu a oboznámi s ním triedneho učiteľa. Hodnotenie IVP vyučujúci predkladá štvrťročne na pedagogickej rade riaditeľovi školy.

Dôležité je uvedomiť si rozdiel medzi individuálnym výchovno-vzdelávacím programom (IVVP), ktorý je komplexným dokumentom zohľadňujúcim diagnózu žiaka, jeho individuálne špeciálno-pedagogické potreby, zabezpečenie jeho vzdelávania a individuálnym vzdelávacím plánom (IVP), ktorým rozumieme úpravu učebných osnov v tých predmetoch, kde to je nevyhnutné.

Individuálny výchovno-vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie individuálne integrovaného žiaka so ŠVVP. Školský zákon definuje, čo má IVVP obsahovať (základné informácie o žiakovi a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces, požiadavky na úpravu prostredia triedy, učebných postupov, učebných plánov, učebných

osnov, na organizáciu výchovno-vyučovacieho procesu a požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok, špeciálnych učebných pomôcok a personálnej pomoci).

Nie je možné zostaviť ideálny program, resp. model programu, ktorý by sme mohli prevziať a uplatniť na ktoréhokoľvek žiaka. IVVP musí byť ušitý na mieru každému konkrétnemu žiakovi. Je to dané variabilitou ťažkostí, ale aj predností žiakov, genetickými dispozíciami, starostlivosťou v rodine, podmienkami školy, personálnym a materiálnym zabezpečením školy. IVVP dáva žiakom so ŠVVP príležitosť byť v škole úspešne vzdelávaný, čo priaznivo ovplyvňuje jeho celkový rozvoj.

Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva /CŠPP

Poskytuje:

- ✓ komplexnú špeciálno-pedagogickú činnosť, psychologickú, diagnostickú, poradenskú, rehabilitačnú, preventívnu, metodickú, výchovno-vzdelávaciu a inú odbornú činnosť,
- ✓ súbor špeciálno-pedagogických intervencií deťom so zdravotným postihnutím vrátane detí s vývinovými poruchami s cieľom dosiahnuť optimálny rozvoj ich osobnosti a sociálnu integráciu.

Klientelu CŠPP tvoria deti a žiaci od 2 rokov do ukončenia prípravy na povolanie.

Patria sem:

- ✓ deti a žiaci telesne postihnutí,
- ✓ deti a žiaci mentálne postihnutí,
- ✓ deti a žiaci viacnásobne postihnutí,
- ✓ deti s miernymi poruchami zraku a sluchu,
- ✓ deti a žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou,
- ✓ deti a žiaci s poruchami učenia,
- ✓ deti s poruchou aktivity a pozornosti,
- ✓ deti a žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami,
- ✓ deti a žiaci chorí a zdravotne oslabení.

Odborné služby v CŠPP poskytujú: psychológ, somatopéd, logopéd, psychopéd, sociálny pracovník.

Prioritné činnosti CŠPP:

- ✓ poskytovanie psychologických a špeciálno-pedagogických vyšetrení za účelom vyjadrenia stanoviska k:
  - prijatiu dieťaťa / žiaka /do špeciálnej základnej školy,
  - individuálnej integrácii žiaka v základnej škole,
  - integrácii v špeciálnej triede ZŠ,
- ✓ diagnostika a korekcia pre žiakov so zdravotným postihnutím a vývinovými poruchami,
- ✓ diagnostika a korekcia pre žiakov s čiastočným oslabením výkonu,
- ✓ poskytovanie logopedickej diagnostiky a korekcie,
- ✓ konzultácie a poradenstvo predškolským zariadeniam, základným a stredným školám
- ✓ spolupráca so zariadeniami výchovy a prevencie, pediatrami, detským neurológom, rehabilitačným lekárom, pedopsychiatrom a ďalšími odbornými lekármi, referentmi sociálnej kurately.

Činnosť sociálneho pracovníka je zameraná na: vedenie klientely v CŠPP, získavanie anamnestických údajov o klientoch, spracovanie písomného záznamu informácií o klientovi, poskytovanie komplexného sociálneho poradenstva, spolupráca so špeciálnymi pedagógmi, zdravotníkmi, spolupráca s rôznymi inštitúciami odborov sociálnych vecí, archivácia písomnej dokumentácie klientely CŠPP, vypracovanie odporúčaní a potvrdení pre potreby školských zariadení, úradov, sociálnych poisťovní v rámci uplatňovania sociálnych kompenzácií.

Školský klub detí/ ŠKD a záujmová činnosť

Žiaci ZŠ pre žiakov s TP môžu v čase mimo vyučovania tráviť čas v školskom klube detí, kde sa ich snažíme vychovávať k tomu, aby vedeli účelne využívať svoj voľný čas. Činnosti, ktoré prebiehajú popoludní sa riadia výchovným programom. Sú to činnosti: vzdelávacia, záujmová, príležitostná, individuálna, odpočinková, sebaobslužná.

Cieľom ŠKD je:

1. rozvoj osobnosti človeka a jej rešpektovanie,
2. umožnenie sebarealizácie detí v skupinových individuálnych, riadených alebo spontánnych aktivitách,
3. vedenie detí k účinnému využívaniu voľného času, rozvoju tvorivosti a fantázie,
4. prevencia sociálne patologických javov,
5. začlenenie ekologickej a dopravnej výchovy do činností klubu,
6. utváranie pozitívnych vzťahov medzi deťmi,
7. rozvoj komunikačných zručností a komunikatívnych kompetencií, ktoré vedú k rozvoju verbálnej aj neverbálnej komunikácie detí /viac v ŠkVP pre ŠKD/.

„Školský klub detí je dôležitý výchovný partner rodiny a školy.“

Počas školského roka žiaci pracujú v rôznych **záujmových útvaroch** – Šikovniček, Angličtina hrou, Športom k prírode, Mladý spravodajca, Hudobno-dramatický krúžok, Výtvarný krúžok. Svoje záľuby a záujmy majú možnosť žiaci rozvíjať s prihliadnutím na ich individuálne schopnosti, druh a stupeň postihnutia a ich zručnosti.

Snoezelen terapia

Prvky koncepcie Snoezelen v miestnosti Snoezelen využívajú v edukačnom procese a podporných terapeutických aktivitách všetky zložky Spojenej školy, Budovateľska 1309 Vranov nad Topľou.

Ide o pomerne novú netradičnú formu práce s ľuďmi s postihnutím, ktorá vychádza z ich možností a schopností a snaží sa rešpektovať ich záujmy. Celá koncepcia Snoezelen je založená na celostnom prístupe, naplňuje potreby prijatia a porozumenia klienta v atmosfére dôvery a uvoľnenosti. V Snoezelen sa spájajú terapeutické s prvkami špeciálne – a liečebno-pedagogickými, s možnosťou ich prispôsobenia špecifickému postihnutiu.

Viac ako iné terapeutické smery si vyžaduje upravené prostredie a špecifické vybavenie. Snoezelen sa vykonáva v špeciálne zariadenej miestnosti, v pokojnej, uvoľnenej a príjemnej atmosfére, kde sú zmysly stimulované hudbou, svetelnými efektmi, ľahkými vibráciami, príjemnými vôňami, možnosťou polohovania a bazálnej stimulácie.

Hlavným cieľom Snoezelen je zlepšenie kvality života a rozvoj osobnosti ľudí s postihnutím. Keďže Snoezelen sprostredkúva stimuláciu zmyslov bez nutnosti intelektuálneho chápania, je účinnou metódou aj u ľudí s ťažšou formou postihnutia, s poruchami senzorickej integrácie a výrazným komunikačným deficitom. Klienti aktívne i pasívne prežívajú nové podnety, čo vedie k rozširovaniu horizontu ich poznania a podpore ich sebauvedomovania, sebareflexii, ako i k zlepšeniu komunikácie a sociálnej interakcie.

Filozofia Snoezelen

Louise Haggart a Roger Hutchinson charakterizujú Snoezelen ako „splnomocňujúci prístup“, teda citlivý a vnímavý, starostlivý, nedirektívny prístup v atmosfére bezpečia a istoty, ktorý je povzbudzujúci. Pozornosť nie je prvotne zameraná na výsledok, ale zámerom je skôr asistovať klientovi pri získaní maximálneho potešenia z aktivít, ktorým sa spolu s terapeutom venuje.

Metodológia Snoezelen

Podľa zamerania, cieľovej skupiny a odbornej kvalifikácie teoreticky rozlišujeme štyri okruhy aplikácie Snoezelen:

- Snoezelen ako terapia v užšom slova zmysle, ktorá je zaradená do psychomotorickej terapie na neurofyziologickom základe, je riadená lekárom a Snoezelen terapeutom. Snoezelen terapia je tiež integrovaná v terapeutickom koncepte ergoterapie a fyzioterapie, najmä v metódach senzorickej integrácie a mototerapie.
- Snoezelen ako terapeuticky orientovaný prístup vykonávaný prostredníctvom špeciálneho odborníka, kedy je predpokladom jasná východisková diagnóza s cieľene použitými intervenciami.
- Snoezelen ako pedagogicko – podporný prístup, kedy ide o podporné opatrenia výchovno-vzdelávacieho procesu, najmä podpora kognitívnych procesov (vnímania, rozšírenie poznávania, zvýšenie koncentrácie) a integrácie.
- Snoezelen ako voľná ponuka, kedy Snoezelen slúži na navodenie pokoja a zotavenie, načerpanie síl a môže byť za istých predpokladov ponukou pre každého, bez priameho vopred plánovaného terapeutického alebo pedagogického zámeru. Ide o ponuku plnohodnotného trávenia voľného času, ktorú môžu využívať deti, mládež a dospelí.

Snoezelen ako terapia je zameraná na poskytnutie nádherných neobvyklých zmyslových zážitkov poskytovaných širokou škálou nízko i vysoko technologických produktov a zariadení, ktoré u klientov vyvolávajú zmyslové odpovede a reakcie. Cieľom môže byť samostatná terapia alebo podpora kompetencií klienta. Ide o jednu z najradostnejších a najpríjemnejších terapií.

SNOEZELEN terapia pozostáva z nasledujúcich krokov:

1. Hodnotenie: zistenie zmyslového potenciálu a potrieb klienta na základe diagnostiky, pozorovania a Snoezelen dotazníkov. Diagnostika je veľmi dôležitým a rozhodujúcim predpokladom k stanoveniu podporných a terapeutických opatrení. Do diagnostiky sú zapojení aj ostatní odborníci (psychológ, logopéd, fyzioterapeut, atď.), nevyhnutná je i spolupráca s rodinou. Diagnostiku zameriavame na hlavné oblasti – na osobnú a rodinnú anamnézu klienta, vývin postihnutia, zisťujeme dôležité informácie týkajúce sa pohybových schopností, intelektuálneho vývinu, komunikácie, interakcie všetkých zmyslov, príjemných a nepríjemných podnetov, možnosti motivácie a podpory. Na základe diagnostiky si stanovíme ciele, ktoré chceme dosiahnuť.
2. Plánovanie aktivít s použitím zariadenia v kontexte hry, upokojenia, relaxu, stimulácie

- a posilnenia klientov cez ich zmysly.
3. Následné znovu hodnotenie po určitom čase (3-6 mesiacov).

Možnosti využitia relaxačnej miestnosti Snoezelen:

- ✓ Stimulácia (bazálna stimulácia) – celé vybavenie a zariadenia miestnosti pôsobia na klientov natoľko motivujúco, že majú chuť s nimi manipulovať a zároveň sa učiť, stimulovať jednotlivé zmysly alebo viaceré zmysly naraz – senzorická integrácia.
- ✓ Relaxácia – prostredie tiež navodzuje stav uvoľnenosti a dajú sa v ňom využiť viaceré relaxačné techniky.
- ✓ Terapia a rôzne formy intervencie kreatívnym spôsobom:
- ✓ psychomotorická terapia, mototerapia
- ✓ ergoterapia
- ✓ muzikoterapia
- ✓ dramoterapia
- ✓ terapia hrou
- ✓ biblioterapia
- ✓ arteterapia
- ✓ fyzioterapia
- ✓ animoterapia
- ✓ edukácia – najmä Montessori pedagogika
- ✓ tréning pamäti a vnímania
- ✓ diagnostika
- ✓ včasná intervencia
- ✓ motivácia (podpora a povzbudenie)
- ✓ plnohodnotné trávenie voľného času

Snoezelen poskytuje ideálne prostredie pre viaceré podporné terapeutické aktivity. Prijemná atmosféra prispieva k vytvoreniu osobného vzťahu a skôr dochádza k možnosti komunikácie a interakcie. Snoezelen priestor preto možno využiť na veľké množstvo aktivít, ako napríklad spoznať svoje telo, dotýkať sa a byť dotýkaný, použiť rôzne materiály ako zdroj hmatovej a sluchovej skúsenosti, svetelné a zvukové meditácie, rôzne tematické príbehy ako sú život v mori, život v Afrike, plavba na lodi a podobne. Na rozvoj fantázie, interakcie a komunikácie slúžia okrem svetelných , zvukových , čuchových a chuťových podnetov napríklad aj čítanie rozprávok, prerozprávanie, zahranie krátkej etudy, spájanie obrazov s hudbou. Na rozvoj koncentrácie slúžia rozličné uvoľňovacie, relaxačné a dychové techniky, ktorými sa dosahuje hlbší stav uvoľnenia.

Využitie miestnosti je aj v závislosti od toho, kto ju vedie. Ak sprievodca, ten skôr ponúka jednotlivé podnety a motivuje klienta. Ak terapeut, vtedy je potrebný vopred formulovaný cieľ na základe informácií o klientovi z predchádzajúcej diagnostiky. Jeho úlohou je vybrať jednotlivé cvičenia alebo techniky, ktoré je však potrebné adresne meniť alebo doplniť podľa aktuálnej situácie a potrieb klienta. To si vyžaduje flexibilitu, fantáziu a kreativitu zo strany terapeuta.

Informačno-komunikačné technológie (IKT)

Vyučovanie by pre žiaka s viacnásobným postihnutím malo byť ľahko zapamätateľné tak, aby ho vedel využiť v ďalšej príprave na povolanie i v praxi. Toto všetko možno dosiahnuť s využitím IKT v praktickej škole, ktoré pomáhajú žiakom s telesným postihnutím pri vytváraní lepšej predstavy o svojom okolí. IKT môžu pomáhať pri sprehľadňovaní a triedení naučených poznatkov prostredníctvom hry, ktorá pomáha k efektívnemu učeniu sa žiakov s postihnutím. Vzdelávanie žiakov za pomoci IKT riadime tak, aby bolo efektívne. Pri vzdelávaní prihliadame na počítačové schopnosti žiakov, vzhľadom k zdravotnému postihnutiu využívame špeciálne klávesnice, myšky, tablety, počítače. Ďalším prvkom, ktorý využívame pri vyučovaní sú multimédiá. Multimédium zahŕňa viaceré technológie, ktoré umožňujú, aby vizuálne a audio média boli kombinované za účelom komunikácie novými spôsobmi.

Cvičná kuchynka

V základnej škole pre žiakov s telesným postihnutím využívame počas vyučovacieho procesu bezbariérovú cvičnú kuchynku s veľmi dobrým vybavením. Kuchynka je prispôbená žiakom s telesným a viacnásobným postihnutím, /výška pracovnej dosky, dostupné úložné priestory a elektrospotrebiče, príborový kontajner na kolieskach/. Kuchynská linka je členená na úložné priestory, pracovnú dosku a časť s elektrospotrebičmi. Pracovné zručnosti rozvíjame u žiakov tak, aby vedeli pracovať kooperatívne, prezentovať sami seba, ale aj prácu v skupine, naučili sa základné sebaobslužné činnosti pri varení a servírovaní či upratovaní a pripravili sa na bežný život.

Rehabilitácia a zdravotná starostlivosť

OZSaR poskytuje žiakom všetkých zložiek SŠ rehabilitačné služby, ktoré vykonávajú 2 fyzioterapeutky na základe odporúčania rehabilitačného lekára a neurológa.

K službám rehabilitácie patrí **zapožičiavanie špeciálnych pomôcok** (Aris stolička, invalidné vozíky, invalidné detské kočiare, chodítka).

Na rehabilitačnom pracovisku sú žiakom a klientom poskytované **najmä tieto služby:**

- ✓ liečebná telesná výchova individuálne a v skupinách, cvičenie na prístrojoch: steper, elektrický chodník, posilňovací komplex, cyklotrenažér, trampolína,
- ✓ nácvik na ortopedických a protetických pomôckach a prístrojoch,
- ✓ vodoliečebná terapia- perličkový kúpeľ celotelový, perličkový kúpeľ nôh, kúpeľ vo vírivej vani,
- ✓ balneologická terapia – parafín,
- ✓ fyzikálna terapia – magnetoterapia, diadynamik, biolampa,
- ✓ masáž – klasická, mäkké techniky.

Starostlivosť o žiakov vyžaduje zabezpečenie *zdravotnej starostlivosti* a iných služieb spojených s ich výchovou a vzdelávaním /obslužné činnosti, obliekanie, umývanie, podávanie liekov, premiestňovanie/, ktoré poskytuje zdravotná sestra a asistenti.

Metodické združenie I. (MZ I.)

Poradným orgánom riaditeľa školy je metodické združenie, ktoré v základnej škole pre žiakov s telesným postihnutím plní odbornú-metodickú funkciu. Cieľom činnosti je realizácia účasti pedagogických zamestnancov na upevňovaní demokratického štýlu riadenia, ovplyvňovaní kvalifikácie a profesijného rastu učiteľov a zvyšovaní úrovne výchovno-vzdelávacieho procesu praktickej školy. Cieľom MZ I je pôsobiť ako poradná, spoločenská a

kooperujúca autorita v edukačnom procese, kde preberá kontrolu nad tvorbou školské portfólia a triedneho portfólia.

Triedne portfólio (moderná kronika triedy) - vytvára si ju trieda pod vedením triedneho učiteľa počas celého školského roka. Obsahuje napríklad: symbol tried, pravidiel správania v triede - napr. naše desatoro rozdelenie služieb v triede fotografie triedy, akcií, zlepšovaky triedy, projekty, súťaže, turnaje a ich výsledky rekordy triedy, „prešľapy“ triedy a podobne.

Školské portfólio: symbol - logo školy, triedne portfólia, kronika školy, zborník úspechov žiakov - víťazné práce, diplomy zo súťaží, olympiád, turnajov, zborník aktivít učiteľov - osvedčenia o vzdelávaní učiteľov, celoškolské projekty spolupatričnosti, akcie s rodičmi, spolupracujúcimi organizáciami - dokumentácia akcií. Každoročne škola vypracováva v zmysle Vyhlášky MŠ SR č. 9/2006 Správu o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach školy v príslušnom školskom roku. O situácii v škole sú rodičia pravidelne informovaní na webových stránkach školy: www.zspretpadic.edupage.org.

Kritériom pre nás je nielen kvalita dosiahnutých výsledkov, úspechy našich žiakov, ale aj spokojnosť žiakov, rodičov, učiteľov a verejnosti v meste.

8 ORGANIZAČNÉ PODMIENKY NA VÝCHOVU A VZDELÁVANIE

Výchova a vzdelávanie žiakov s telesným postihnutím sa organizuje ako denná forma štúdia s celodennou prevádzkou.

Základnou organizačnou jednotkou v základnej škole pre žiakov s telesným postihnutím je vyučovacia hodina, ktorá má vymedzený čas 45 min. Hodiny sa striedajú podľa pevne stanoveného rozvrhu hodín schváleného riaditeľom školy. Každá vyučovacia hodina je venovaná jednému predmetu. V 6. ročníku je časová dotácia 29 vyučovacích hodín týždenne. Medzi hodinami sú prestávky, počas ktorých dbá na bezpečnosť zdravia žiakov stanovený pedagogický dozor. Počas prestávok sú žiaci v triede, majú voľnosť, pripravujú sa na ďalšiu vyučovaciu hodinu, môžu sa zahrať, alebo navštíviť kamarátov vo vedľajšej triede pod dohľadom službukonajúceho pedagogického dozoru. Prístup pedagógov k žiakom je demokratický a priateľský.

Po skončení poslednej vyučujúcej hodiny, krúžku žiaci odchádzajú do ŠKD, alebo odchádzajú domov sami alebo v doprovide rodiča/zákonného zástupcu.

Okrem klasického frontálneho vyučovania aplikujeme aj skupinové vyučovanie, prácu vo dvojiciach a veľmi často individuálne vyučovanie. Obsah vyučovania realizujeme diferencovane. Klasické metódy vyučovania dopĺňame a spestrujeme inovatívnymi metódami a tými sú, práca s interaktívnou tabuľou, využívanie IKT na vyučovaní, kooperatívne učenie, prácu s textom, čítanie s porozumením, príklady z praxe atď.

Najčastejšie uplatňované metódy vo výchovnovzdelávacom procese

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem práce vychádzame z obsahového zamerania vyučovacej hodiny, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov, materiálneho vybavenia a z vlastnej činnosti žiakov zacielenej na dosiahnutie stanovených cieľov zameraných na rozvoj kľúčových kompetencií žiakov. Pri výbere vyučovacích metód dbáme na to, aby boli v súlade so zámermi školy, rozvíjali všetky stránky osobnosti žiaka, smerovali k rozvíjaniu kľúčových kompetencií žiakov, umožňovali vytvoriť sociálnu atmosféru, v ktorej sa môže dieťa učiť bez strachu a stresu, využívali prirodzenú zvedavosť

dieťaťa a vzbudzovali jeho chuť do učenia, zohľadňovali potreby žiaka, umožňovali žiakovi učiť sa všetkými zmyslami.

Moderné vyučovanie nie je obmedzené na jedinú formu pedagogickej stratégie alebo metódy, ale zahŕňa rozmanité prístupy, ktoré podporujú proces učenia sa žiaka. Je na pedagogickom majstrovstve a kreativite každého učiteľa, aké pedagogické stratégie zvolí vo vyučovaní. V podmienkach našej školy uplatňujeme metódy všeobecné a metódy špeciálno-pedagogické.

Najčastejšie metódy, ktoré využívame vo výchovno-vzdelávacom procese v základnej škole pre žiakov s telesným postihnutím sú: dramatizácia, simulácia, zážitkové učenie, učenie prostredníctvom IKT, praktické aktivity, samostatná činnosť, hrové učenie, kooperatívne vyučovanie.

Metódy špeciálno-pedagogické

Počas celého vyučovacieho procesu uplatňujeme aj metódy špeciálno -pedagogické: viacnásobného opakovania informácie, nadmerného zvýraznenia informácie, multisenzorického sprostredkovania, intenzívnej spätnej väzby, algoritmickej kurikula, slovného sprostredkovania, sprostredkovania pohybom, sprostredkovania inštrukčnými médiami, sprostredkovania technickými prostriedkami metodiky, pozitívnej psychickej tonizácie, aplikácie individuálnych vzdelávacích programov, kombinované.

Organizačné formy

Metódy a formy práce, ich logické usporiadanie a kombinovanie si volí učiteľ podľa predmetu, obsahu učiva a konkrétnej situácie v triede so zameraním na motiváciu a usmernenie žiakov na vyučovaní a v učení. Výber foriem vyučovania prispôsobujeme potrebám žiakov, ich možnostiam a schopnostiam a snažíme sa o to, aby sme vytvorili priestor pre uplatnenie individuality každého žiaka. Pre naplnenie cieľov školy budeme využívať nasledovné formy: vyučovacia hodina základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu, vyučovacia hodina na školskom pozemku, vyučovacia hodina v cvičnej kuchynke, individuálne vyučovanie, skupinové vyučovanie, hromadné vyučovanie, integrované vyučovanie – blokové vyučovanie, praktické činnosti, laboratórna práca, exkurzia, výlet, vychádzka, vyučovanie v rôznom prostredí (hodina v múzeu, čitateľskom kútiku), terénne pozorovania, návšteva výstavy, koncertu, múzea, či inej inštitúcie, súťaž, kultúrne vystúpenie, domáca práca, záujmová činnosť – krúžky.

Spolupráca s rodičmi a inými subjektmi

Nemalý dôraz sa kladie na spoluprácu s rodičmi, ktorá sa neustále rozvíja. Cieľom je dosiahnutie maximálnej úrovne vzájomnej komunikácie a vybudovanie pozitívnych vzťahov medzi rodičmi a učiteľmi vo všetkých organizačných zložkách Spojenej školy. Rodičia môžu kedykoľvek navštíviť školu po vzájomnej dohode s triednym učiteľom, na školských a triednych rodičovských združeníach, akciách organizovaných školou. Triedni učitelia majú vymedzený čas na konzultácie s rodičmi, poprípade si stretnutie s rodičmi vopred dohodnú. Snažíme sa oboznamovať všetkých zákonných zástupcov žiakov a klientov ČŠPP čo, ako a prečo robíme, a aký to bude mať vplyv na zlepšenie stavu ich dieťaťa, preto im vypracúvame stimulačné, terapeutické a individuálne vzdelávacie programy.

Rodičia, zákonní zástupcovia a verejnosť majú možnosť oboznámiť sa s chodom školy prostredníctvom webových stránok školy. Možnosti vzájomných informácií cez internet chceme naďalej viac rozširovať.

Pri škole pracuje Rodičovská rada, Rada školy pri Spojenej škole, OZ „Radosť vranovských detí“. Všetky orgány a subjekty sa pravidelne stretávajú a spolupracujú so školou.

Škola ďalej aktívne spolupracuje s:

- Okresným úradom v Prešove, Mestským úradom vo Vranove n.T., Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny a inými zariadeniami,
- Rehabilitačným lekárom, detským neurológom, a inými odbornými lekármi /pediater, psychiater, otorinolaryngológ.../,
- Občianskym združením „Radosť Vranovských detí“ - ktorého cieľom je podpora a zabezpečovanie potrieb žiakov školy za účelom ich všeobecného rozvoja, obstarávanie školských pomôcok, organizovanie školských výletov,
- Úniou nevidiacich, Zväzom pre telesne postihnutých, s poradenskými zariadeniami - CŠPP a CPPPaP vo Vranove n.T., s CŠPP pre sluchovo postihnutých v Prešove, CŠPP pre zrakovo postihnutých v Levoči.

Škola prizýva k spolupráci všetkých partnerov, očakáva pomoc, podporu, dôveru. Za to sa chceme poďakovať všetkým, ktorým osud našich detí nie je ľahostajný a ich finančná podpora prispela k uľahčeniu a vytvoreniu lepších podmienok ich života.

K ďalším radostiam, metódam a aktivitám, ktoré spolu vytvárajú naše spoločenstvo a prispievajú k rehabilitácii a lepšej kvalite života nás všetkých patria: slávnosti a programy, výlety a exkurzie, umelecké stretnutia. Organizovanie spoločných akcií s deťmi bežných škôl, s rodičmi, súrodencami detí. Žiaci sa pravidelne zúčastňujú rôznych športových, speváckych, výtvarných súťaží, kde opakovane získali mnoho ocenení.

Dlhodobé projekty školy

Otvorená škola Infovek – cieľom projektu je zvyšovanie gramotnosti žiakov a učiteľov v oblasti IKT s cieľom využívať IKT vo výchovno-vzdelávacom procese a v čase mimo vyučovania, používať internet ako informačný zdroj pre žiakov a učiteľov pri vzdelávaní sa a príprave na vyučovanie, získavanie nových IKT technológií.

Virtuálna knižnica – práca s internetovým systémom slúžiacim učiteľom na prácu s elektronickými materiálmi v spolupráci so spoločnosťou Komenský,

Projekt Moderným vzdelávaním k uplatneniu sa príslušníkov MRK na trhu práce i k ich inklúzii v rámci spoločnosti v operačnom programe Vzdelávanie, Opatrenie 1.1. Premena tradičnej školy na modernú: Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne marginalizovaných rómskych komúnit – zriadenie počítačovej učebne a jazykového laboratória s kompletným IKT vybavením /interaktívne tabule, notebooky pre žiakov a učiteľov, digitálne učebnice, testovací systém, kopírka, špeciálna technika pre telesne postihnutých: tablety, špeciálne klávesnice a myši./ odborné školenia pedagogických zamestnancov

Partnerstvo v projekte Sme si rovní, nie rovnakí - Partnerstvo s n.o. Úspech z Košíc – účasť 20 žiakov na tvorivých dielnach – keramikárstvo pod vedením keramikára Petra Smika a maliarstvo pod vedením slovenského výtvarníka Fera Guldana.

Projekt Profesionálny a kariérny rast pedagogických zamestnancov – odborné vzdelávanie a získanie 2 notebookov pre pedagogických zamestnancov školy.

Projekt Zdravý mravec – nové informácie pre žiakov Praktickej školy ohľadom zdravého životného štýlu, prevencia obezity a motivácia k pohybu. Vybavenie cvičnej kuchyne elektrospotrebičmi a čistiacimi prostriedkami. Zhotovenie didactickej pomôcky v rámci praktickej výučby – bylinková špirála.

9 POVINNÉ PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE VÝCHOVY

A VZDELÁVANIA

Vhodnou komunikáciou medzi všetkými zamestnancami, ako aj v interakcii zamestnanec - žiak, zamestnanec – rodič sa snažíme vytvárať nestresové prostredie v škole a pokojnú pracovnú atmosféru. Budujeme pozitívnu klímu školy, k zamestnancom sa snažíme byť otvorení, podávame im nové informácie, prijímame návrhy a spätnú väzbu, spoločne riešime konflikty a problémy.

Základnými stupňami riadenia a rozhodovania v ZŠ pre žiakov s TP sú oddelenia. Organizujú sa podľa hlavných druhov činností zamestnávateľa.

- a) *Oddelenie základnej školy pre žiakov s TP*: pedagogický zbor tvoria kvalifikovaní učitelia s pedagogickou a odbornou spôsobilosťou, ktorí vyučujú vo viacerých organizačných zložkách. Väčšina má dlhoročné špeciálno-pedagogické skúsenosti a spolu s mladými pedagógmi sa podieľajú na postupnom skvalitňovaní školy. Z hľadiska špecifikácie zdravotného postihnutia žiakov výchovno-vzdelávací proces zabezpečujú učitelia /špeciálni pedagógovia/, vychovávateľky a asistenti učiteľa, ktorí sú nápomocní pri prekonávaní zdravotných bariér žiakov s telesným a viacnásobným postihnutím.
- b) *Oddelenie ČŠPP*: poradenskú, diagnostickú a reedukačnú starostlivosť žiakom základnej školy pre žiakov s TP poskytujú odborní zamestnanci ČŠPP: psychológ, logopéd, psychopéd, somatopéd a sociálny pracovník.
- c) *Oddelenie zdravotnej starostlivosti a rehabilitácie /OZSaR/*: zdravotnú a rehabilitačnú starostlivosť poskytujú fyzioterapeutky a zdravotná sestra.
- d) *Oddelenie hospodársko-správne*: administratívni pracovníci /odborný referent PaM a hospodár-ekonom/, výdajca jedál, upratovačky, školník a vrátnik sa podieľajú na chode školy a prispievajú v značnej miere k vytváraniu optimálnych podmienok, potrebných pri vzdelávaní žiakov základnej školy pre žiakov s TP a služieb s nimi spojených.

V škole pôsobí výchovný poradca, vedúci MZ I. a koordinátori /v rámci prierezových tém/.

Pedagogickí a odborní zamestnanci spĺňajú kvalifikačné požiadavky stanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi. Vzdelanie si rozširujú a dopĺňajú rozširujúcim štúdiom špeciálnej pedagogiky. Edukáciu žiakov s telesným a viacnásobným postihnutím skvalitňujú a modernizujú priebežným vzdelávaním v MPC a v iných dostupných centrách a inštitúciách.

10 POVINNÉ MATERIÁLNO-TECHNICKÉ A PRIESTOROVÉ ZABEZPEČENIE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Základná škola pre žiakov s telesným postihnutím sa nachádza v budove č.1 spojenej školy. Budova je dvojpodlažná, s bezbariérovým prístupom. Bezbariérový prístup zabezpečuje výtah, bezbariérové vstupy a toalety, bezprahové prechody, madlá na schodištiach, chodbách a sociálnych zariadeniach, výtah, schodolez, nájazdové rampy.

Žiaci základnej školy pre žiakov s telesným postihnutím sa vzdelávajú v triede. Počet tried závisí od počtu žiakov v danom školskom roku. Trieda je vybavená viacúčelovým nábytkom, výškovo-nastaviteľnými lavicami, špeciálnym nábytkom a pomôckami, ležadlom alebo vakom na relaxačnú činnosť a kompenzačnými pomôckami podľa potrieb žiakov. Základná

škola pre žiakov s telesným postihnutím využíva spoločné priestory interiéru a exteriéru spojenej školy.

Priestorové vybavenie

Budova č. 1

- a) **pre manažment školy** - kancelária zástupcu riaditeľa školy a vedúcej ČŠPP
- b) **pre pedagogických zamestnancov školy**
  - zborovňa,
  - kabinet,
- c) **pre zamestnancov poskytujúcich odborné služby a pomoc pedagógom**
  - vyšetrovňa
- d) **pre nepedagogických zamestnancov školy**
  - prezliakareň, chránené pracovisko školníka/vrátnika,
- e) **hygienické priestory** - bezbariérové sociálne zariadenia pre žiakov, sociálne zariadenia pre zamestnancov s dávkovačmi na tekuté mydlo, a dezinfekčné prostriedky, jednorázovými utierkami.
  - šatňa,
- f) **odkladacie a úložné priestory**
  - pre učebné a kompenzačné pomôcky, didaktickú techniku,
  - sklad čistiacich prostriedkov,
  - registratúrne stredisko,
- g) **informačno-komunikačné priestory**
  - knižnica školská
  - knižnica odborná v ČŠPP,
- h) **učebné priestory interné/externé**
  - učebné priestory interné – triedy s relaxačným kútikom,
  - relaxačné priestory – miestnosť snoezelen,
  - odborné učebne – multimediálna učebňa, jazyková učebňa, cvičná kuchynka, počítačová učebňa, dielňa,
  - malá telocvičňa,
  - učebné priestory externé - altánok poznania, multifunkčné ihrisko, školský pozemok,
- i) **spoločné priestory** - oddelenie zdravotníckej starostlivosti a rehabilitácie (OZSaR)
  - výdajná školská jedáleň, priestory na stravovanie,
  - školský dvor,
  - priestory pre školský klub detí.

Budova č. 2

- a) **pre manažment školy** - kancelária riaditeľa, zástupcu riaditeľa školy pre ŠMŠ
  - kancelária pre ekonomický úsek,
- b) **pre pedagogických zamestnancov školy**
  -
- c) **pre zamestnancov poskytujúcich odborné služby a pomoc pedagógom**
  - kancelárie pre prácu odborných zamestnancov ČŠPP,

- kancelária sociálneho pracovníka,
- d) pre nepedagogických zamestnancov školy**
- prezliakareň,
- e) hygienické priestory** - bezbariérové sociálne zariadenia pre žiakov, sociálne zariadenia pre zamestnancov s dávkovačmi na tekuté mydlo, a dezinfekčné prostriedky, jednorázovými utierkami.
- vstupná šatňa ČŠPP,
- f) odkladacie a úložné priestory**
- pre učebné a kompenzačné pomôcky,
- archív,
- g) informačno-komunikačné priestory**
- knižnica školská ŠMŠ
- h) učebné priestory interné/externé**
- učebné priestory interné – triedy s relaxačným kútikom, triedy ŠMŠ,
- učebné priestory externé - altánok poznania, multifunkčné ihrisko, školský pozemok,
- relaxačné priestory – relaxačný kútik v ŠMŠ,
- odborné učebne – cvičná kuchynka,
- i) spoločné priestory**
- priestory pre školský klub detí.

Materiálno-technické vybavenie

- a) **prostriedky na uľahčenie komunikácie** – elektronické písacie pero, piktogramy, obrázková abeceda...
- b) **pomôcky využívané vo výchovno-vzdelávacom procese**
  - **učebné pomôcky:** výučbové programy, digitálne učebnice, počítače, tablety, notebooky, interaktívne tabule, magnetické tabule, školské tabule, Wi-Fi router, zdroj napätia a prúdu, ozvučenie, USB kľúče,
  - **kompenzačné pomôcky:** špeciálne výučbové programy, digitálne učebnice, počítač s dotykovou obrazovkou, špeciálne klávesnice a myši pre žiakov s telesným postihnutím, počítač pre žiakov s postihnutím horných končatín so špeciálne upravenou dotykovou klávesnicou, čítacia lupa, diktafón, elektronický komunikátor, špeciálne písacie potreby, trojhranné ceruzky, nástavce, schodolez, nájazdové rampy, výtah,
  - **ortopedické pomôcky:** podporný aparát, dlahy, ortéza, korzet, protéza, rolátor, pojazdný rám, palica, barly, invalidný vozík.
  - **pomôcky na vyučovanie** - protišmyková fólia, podložka na lavicu, držadlo na pero alebo ceruzku, stojan na knihy, ťažidlo na zaťaženie knihy alebo zošita, držiak na zachytenie strán, štítky na spevnenie rohov listov, stolík na posteľ,
  - **pomôcky na sebaobsluhu** - držiak taniera, pohára, upravený jedálenský príbor, zapínač gombíkov, navliekač ponožiek, pančúch, telefón s veľkoplošnými tlačidlami,
  - **rehabilitačné pomôcky:** fit lopty, masážne pomôcky, stepper, elektrický chodník, posilňovací komplex, cyklotrenažér, parafín, magnetoterapia, diadynamik, biolampa, vodoliečba, perličkový kúpeľ celotelový, perličkový kúpeľ nôh, ortopedické a protetické pomôcky,
  - **relaxačné pomôcky:** ležadlo, sedací vak, vodná posteľ, hojdačka v tvare listu,

- **vzdelávacie pomôcky:** Orffové hudobné inštrumenty, pomôcky na výtvarnú výchovu, pomôcky na zdravotnú výchovu (kostra človeka, modely, makety, obrazový materiál, meotar, fólie Ľudské telo...)
- **špeciálny nábytok v triede** - polohovacia lavica (možnosť zvýšiť/znížiť nohy stola/stoličky, zošikmiť pracovnú plochu), špeciálne upravený nábytok prispôsobený sedeniu vo vozíku, špeciálne upravená stolička, ležadlo na prácu poležiačky alebo na polohovanie,
- **malá telocvičňa:** rebriny, cyklotrenažér, švédka debna, šmýkačka, suchý bazén, televízor, bicykle, kolobežky, molitanové kocky.

11 PODMIENKY NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA PRI VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ

Priestory základnej školy pre žiakov s telesným postihnutím sú bezpečné a zdraviu vyhovujúce. SŠ má vypracovaný prevádzkový poriadok.

Na začiatku školského roka sú žiaci poučení o ochrane zdravia a bezpečnosti z pri práci v triedach, odborných učebniach, telocvični a v exteriéri. Zároveň sú dôkladne oboznámení s hygienickými predpismi, s návodmi na obsluhu technických a elektrických zariadení a s používaním ochranných pracovných prostriedkov.

V každej učebni ako aj na multifunkčnom ihrisku je vypracovaný prevádzkový poriadok s opatreniami na dodržiavanie bezpečnosti pri práci, s ktorými sú žiaci oboznámení na prvej vyučovacej hodine na začiatku školského roka a v krátkosti upozornení pred každou vyučovacou hodinou. Prevádzkové poriadky sú umiestnené na viditeľnom mieste. Žiaci sú poučení o požívaní al. nápojov, fajčení, manipulácii s ohňom, a pravidlách cestnej premávky v škole aj v čase mimo vyučovania.

BOZP vo vyučovaní zahŕňa:

- zdravé prostredie tried – nábytok zodpovedajúci výške žiakov, protišmyková podlaha, dostatočné denné svetlo, možnosť ochrany pred priamym slnečným svetlom, vetranie, osvetlenie, vykurovanie. ,
- priestor pre ošetrenie úrazu a na krátkodobý pobyt zraneného, resp. chorého žiaka, alebo žiaka v čase akútneho zhoršenia jeho psychických problémov,
- škola je zabezpečená proti úteku žiakov zo školy,
- označenie nebezpečných predmetov a priestorov, pravidelná kontrola z hľadiska bezpečnosti,
- lekárnicky na pracovisku sú vybavené podľa predpisov na zverejnených miestach, kontakty na rýchlu zdravotnú pomoc, hasičov, políciu,
- zabezpečenie vhodného pitného a stravovacieho režimu, /žiaci dostávajú na desiatu teplý čaj/,
- dodržiavanie zákazu fajčenia, pitia alkoholu a používania iných omamných látok v priestoroch a areáli školy a na všetkých akciách organizovaných školou,
- dodržiavanie hygieny – na každom poschodí v oboch budovách sú umiestnené zásobníky na dezinfekciu rúk, v toaletách sú dezinfekčné mydlá,
- dezinfekcia madiel, kľučiek a priestorov podľa smernice o dezinfekcii,
- na bezpečnosť a ochranu žiakov pred úrazmi v triede a na chodbách počas prestávok dbá pedagogický personál školy a asistenti.

Samostatné poučenie o BOZP žiakov sa uskutočňuje pred výletmi, exkurziami a spoločnými akciami. Jedenkrát do roka sa uskutočňuje cvičný požiarový poplach.

Zamestnanci školy sú každé dva roky poučení o dodržiavaní bezpečnostných predpisov v súlade s platnou legislatívou BOZP, PO a CO.

V súlade s predpismi sa realizujú pravidelné revízie hasiacich prístrojov, hydrantov, bleskozvodov, komínov, elektrických a plynových zariadení.

Výchova k bezpečnosti a ochrane zdravia, hygiene práce a požiarnej ochrane je neoddeliteľnou súčasťou teoretického vyučovania a praktickej prípravy. V priestoroch určených na praktickú prípravu sú vytvorené podmienky na bezpečnú prácu podľa platných technických predpisov. Dodržiavanie týchto predpisov je potrebné neustále vyžadovať a kontrolovať. Ak práca vyžaduje priamy dozor, musí osoba poverená priamym dozorom dosiahnuť všetky pracovné miesta žiaka tak, aby mohla pri ohrození zdravia žiaka bezprostredne zasiahnuť. Žiaci majú zakázané vykonávať práce so zvýšeným nebezpečenstvom.

Spojená škola vedie evidenciu úrazov žiakov a zamestnancov a pri ich vzniku dodržiava súčasne platnú legislatívu. Pri úraze podľa jeho závažnosti a rozsahu poskytne žiakovi prvú pomoc zdravotný personál školy, alebo privolá lekársku službu.

12 ZÁSADY A PODMIENKY PRE VYPRACOVANIE ŠKOLSKÝCH VZDELÁVACÍCH PROGRAMOV

Školský vzdelávací program pre žiakov s telesným postihnutím „Cesta za zdravím“ je vypracovaný na základe:

- VZDELÁVACIEHO PROGRAMU PRE ŽIAKOV S TELESNÝM POSTIHNUTÍM PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE A NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE, ktorý schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 5. 5. 2016 pod číslom 2016-14674/20277:13-10F0 s platnosťou od 1. 9. 2016;
- ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU PRIMÁRNE VZDELÁVANIE – 1. STUPEŇ ZÁKLADNEJ ŠKOLY, ktorý schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6. 2.2015 pod číslom 2015-5129/1758:1-10A0 pre základné školy s platnosťou od 1. 9. 2015;
- ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE – 2.STUPEŇ ZÁKLADNEJ ŠKOLY, ktorý schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6.2. 2015 pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0 pre druhý stupeň základnej školy s platnosťou od 1. 9. 2015.

13 HODNOTENIE VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍCH VÝSLEDKOV ŽIAKOV

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy a aké sú jeho pokroky. Súčasťou hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov.

Pri hodnotení výsledkov vzdelávania žiakov ZŠ pre žiakov s TP používame metodické pokyny vydané Ministerstvom školstva č. Metodický pokyn č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy č.:2011-3121/12824:4-921. Príloha č. 2: Zásady hodnotenia žiaka so zdravotným znevýhodnením začleneného v základnej škole

Pri skúšaní, hodnotení a klasifikácii žiackych učebných výkonov sa budeme aj naďalej riadiť zásadou, zisťovať a hodnotiť to, čo žiak vie. Podporovať jeho kladné stránky osobnosti, dbať na odstraňovanie negatívnych a preferovať individualitu každého dieťaťa.

Na zasadnutí pedagogickej rady je na začiatku každého šk. roka odsúhlasené hodnotenie a klasifikáciu správania a prospechu žiakov v ZŠ pre žiakov s TP vzhľadom k individuálnym potrebám jednotlivých tried, či žiakov.

Na zasadnutí pedagogickej rady **zo dňa 25.8.2016** sa hodnotenie a klasifikácia v ZŠ pre žiakov s TP dohodlo takto:

VI.A – hodnotenie klasifikáciou.

Príloha:

Inovovaný obsah vzdelávania pre žiakov s telesným postihnutím pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie.